Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 21 июнь 1973 йил, пайшанба • № 144 (15.618). • Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ, РАЙОН, ШАҲАР ВА ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТЛАРИ ТАШКИЛИЙ-ПАРТИЯВИЙ ИШЛАР КАБИНЕТЛАРИНИНГ ИККИНЧИ КОНКУРСИНИ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар кабинетларининг биринчи республика конкурси мазкур кабинетларнинг фаолиятини яхшилашда ижобий роль ўйнаганлигини, партия комитетлари томонидан кабинетларга диққат—эътибор кучайишига, партия қурилиши назарияси ва практикасини ўрганишга кенг партия активи орасида қизиқиш кучайишига кўмаклашганлигини қайд қилиб ўтди.

Конкурс давомида ташкилий-партиявий ишларнинг кўпгина янги кабинетлари тузилди. Кўпчилик кабинетларда шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари тўплаган илғор тажрибалар тўғрисидаги материаллар маҳорат билан умумлаштирилди, ташкилий-партиявий ишларнинг энг муҳим йўналишлари тўғрисидаги ҳужжатлар тўпланди. Кабинетлар партиявий ишнинг энг яхши усул ва методларидан фойдаланишда партия активига тобора самаралироқ ёрдам кўрсатмоқда.

Ташкилий-партиявий ишлар кабинетлари ишини янада такомиллаштириш, партия қурилиши назариясини пропаганда қилишда ва илғор тажрибаларни оммалаштиришда уларнинг ролини ошириш мақсадида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бошланғич партия ташкилотлари, шаҳар, район ва область партия комитетлари ҳузуридаги ташкилий-партиявий ишлар кабинетларининг иккинчи конкурсини ўтказишга қарор қилди. Бу конкурс 1973 йил декабрь ойида якунланадиган бўлди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар кабинетлари иккинчи конкурси тўғрисидаги низомни тасдиқлади.

Конкурс якунлари тўғрисидаги таклифларни тайёрлаш учун қуйидаги ўртоқлардан иборат комиссия тузилди: Г. М. Орлов — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлими мудири, М. Ғ. Ваҳобов — Тошкент олий партия мактаби директори, Э. К. Ҳайитбоев — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти директорининг ўринбосари, Т. С. Соатов — «Партия турмуши» журналининг редактори, А. Абдунабиев — Тошкент олий партия мактаби партия қурилиши кафедрасининг мудири.

Энг яхши ташкилий-партиявий ишлар кабинетларини рағбатлантириш учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг дипломлари таъсис этилди.

Область, шаҳар ва район партия комитетларига партия комитетларида ва бошланғич партия ташкилотларида янги кабинетлар тузиш учун конкурсдан фойдаланиш тавсия этилди.

ОҚ УЙДА МУЗОКАРАЛАР ДАВОМ ЭТТИРИЛДИ

ВАШИНГТОН, 20 июнь. (ТАСС). Кеча Оқ уйда КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев билан АҚШ Президенти Р. Никсон ўртасида музокаралар давом эттирилди. СССР билан АҚШ ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларга доир масалалар қараб чиқилди.

Томонлар ўтган йил мобайнида ана шу муносабатларни ривожлантиришда анча катта муваффақиятга эришилганлигини мамнуният билан қайд қилдилар. Ҳар иккала мамлакат ўртасида кенг миқёсда ва узоқ муддатга мўлжалланган ўзаро фойдали асосда савдо-иқтисодий алоқаларни янада ривожлантириш йўллари ва формалари қараб чиқилди.

Музокараларда Совет томонидан — СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, граждан авиацияси министри Б. П. Бугаев, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари Г. Э. Цуканов, А. М. Александров қатнашдилар.

Музокараларда Америка томонидан — давлат секретари У. Рожерс, молия министри Ж. Шульц, АҚШ Президентининг ёрдамчилари Г. Киссинжер, П. Флэниган, Ж. Коннэлли ва Оқ уйнинг масъул ходими Х. Сонненфельд иштирок қилдилар.

ЕР ЮЗИДА ТИНЧЛИК БЎЛСИН ДЕБ

ВАШИНГТОН. 19 июнда АҚШ давлат департаментининг СССР ва АҚШ давлат байроқлари билан безатилган Франклин залида КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев ва АҚШ Президенти Р. Никсон иштирокида Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасида қатор битимлар имзоланди. Суратда: битимларни имзолаш пайти.

ТАСС фотохроникаси.

СОВЕТ—АМЕРИКА БИТИМЛАРИ ИМЗОЛАНДИ

ВАШИНГТОН, 19 июнь. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун АҚШ давлат департаментининг СССР ва АҚШ давлат байроқлари билан безатилган Франклин залида КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев ва АҚШ Президенти Р. Никсон иштирокида Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасида бир қанча битимлар имзоланди.

Битимларни имзолаш чоғида ҳозир бўлган кишилар Л. И. Брежнев ва Р. Никсонни давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида, транспорт соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида, жаҳон океанини тадқиқ этиш соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида битимлар ҳамда алоқалар, айирбошлов ва ҳамкорлик тўғрисидаги умумий битим имзоланди.

Битимларни Совет ҳукумати номидан СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, АҚШ ҳукумати номидан — АҚШ давлат секретари У. Рожерс имзоладилар. Қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги битимни СССР ҳукумати номидан ташқи ишлар министри А. А. Громико, АҚШ ҳукумати номидан қишлоқ хўжалиги министри Э. Батц имзоладилар.

Битимларни имзолаш чоғида Совет томонидан СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, граждан авиацияси министри Б. П. Бугаев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари Г. Э. Цуканов, А. М. Александров, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, ТАССнинг бош директори Л. М. Замятин, СССР Фанлар академияси АҚШ институтининг директори Г. А. Арбатов, СССР ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси Г. М. Корниенко, совет элчихонасининг ходимлари ҳозир бўлдилар.

Америка томонидан АҚШ Президентининг миллий хавфсизлик масалалари бўйича ёрдамчиси Г. Киссинжер, молия министри Ж. Шульц ва АҚШ ҳукуматининг бошқа аъзолари, конгресс раҳбарлари, сенат комиссияларининг аъзолари, конгресс аъзолари, давлат департаментининг ҳамда АҚШдаги бошқа министрликларнинг ходимлари иштирок этдилар.

Залда совет, америка ва чет эл журналистларининг катта группаси бор эди.

«СКАЙЛЭБ» КОСМИК СТАНЦИЯСИ ЭКИПАЖИ ЧАРЛЬЗ КОНРАДГА, ЖОЗЕФ КЕРВИНГА, ПОЛ ВЕЙЦГА

«Скайлэб» космик станциясининг мардонавор экипажини космик фазони ўзлаштиришда эришган янги ютуқлари билан самимий қутлаймиз. Парвоз программасини муваффақиятли тугаллашингизни ва ажойиб ям-яшил планетамиз—Ерга эсон-омон қайтиб келишингизни истаймиз.

Совет космонавт учувчиларининг топширувига биноан:

Владимир ШАТАЛОВ.

Л. И. БРЕЖНЕВ АҚШ СЕНАТОРЛАРИ БИЛАН УЧРАШДИ

ВАШИНГТОН, 20 июнь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев кеча АҚШ конгресси ташқи ишлар сенат комиссиясининг раиси У. Фулбрайт бошчилигидаги шу комиссия аъзолари билан учрашди. Учрашувда демократларнинг сенатдаги раҳбари М. Мэнсфилд ва республикачиларнинг сенатдаги раҳбари Х. Скотт, комиссия аъзолари Ж. Айкен, Г. Бейкер, Ф. Черч, Р. Гриффин, В. Хартке, Г. Хэмфри, Ж. Жавитс, Г. Макги, Ж. Макговерн, Э. Маски, Ж. Пасторе, К. Пелл, Ж. Пирсон, Ч. Перси, Э. Холлингс, Р. Швейкер, Ж. Спаркмэн, С. Саймингтон, шунингдек конгресс аъзоларидан Т. Морган ва П. Фрелингхизен қатнашдилар.

Учрашувда Совет томонидан СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР министрлари Н. С. Патоличев ва Б. П. Бугаев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари Г. Э. Цуканов, А. М. Александров, СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин, СССР Олий Советининг депутатлари Г. А. Жуков, Л. М. Замятин, А. Б. Чаковский, АҚШ институтининг директори Г. А. Арбатов қатнашдилар.

Л. И. Брежнев анча вақт давом этган суҳбат чоғида тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган Совет ташқи сиёсатининг мақсадларини батафсил баён қилди. Л. И. Брежнев ҳар иккала мамлакат раҳбарлари 1972 йил май ойида Москвада учрашган пайтдан буён Совет—Америка муносабатларининг ривожланишига баҳо бериб, қуйидагиларни айтди:

— Мен ҳозир ўтмишдаги муносабатларимизнинг тарихини тадқиқ этиш ниятида эмасман. Биз эндиликда ана шу муносабатларнинг янги тарихини яратмоқдамиз. Мен бунга аминман. Мен бу гапларни шундай катта ишонч билан айтмоқдаманки, ўтган йил Совет—Америка муносабатларини ривожлантириш йўлида АҚШ Президенти Р. Никсон билан Москвадаги учрашув натижасида имзоланган ҳужжатларда белгиланган йўл тўғри йўл эканлигини тасдиқлади.

Бу йўлни, деди Л. И. Брежнев бундан буён ҳам мустаҳкамлаш ва ривожлантириш зарур, ҳозирги Совет—Америка музокараларининг мақсади ҳам ана шунда. Л. И. Брежнев имзоланган ва СССР билан АҚШ ўртасидаги ўзаро фойдали амалий ҳамкорлик доирасини кенгайтирадиган тўртта янги битимнинг аҳамиятига юксак баҳо бериб, янги муҳим битимлар, шу жумладан стратегик қурол-яроғларни чеклаш каби масалага доир битим тайёрланаётганлигини сенаторларга маълум қилди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари айтдики, Америка томонининг—Президент ва АҚШ конгрессининг ижобий ёндошуви ҳам янги муносабатларни ривожлантириш жараёнида катта роль ўйнади.

Л. И. Брежнев Совет—Америка иқтисодий алоқаларининг ривожланишига тўхталиб, бундай деди: Бу соҳадаги ҳамкорлик узоқ даврга мўлжалланган кенг кўламли бўлса ва бир-бирларини камситмай амалга ошириладиган бўлса, ҳар икки томон учун катта имкониятлар очиб беради.

Баъзи кишилар мамлакатларимизни «ўтабуюк давлатлар» деб атайдилар ва бу сўзларга ўзларича маъно берадилар: гўё бошқа мамлакатларнинг манфаатлари ҳисобига тил бириктирилаётган эмиш, деб сўзини давом эттирди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари. Аммо Москвада келишиб олинган тадбирлар ва биз ҳозирги кунда муҳокама қилаётган нарсалар бошқа халқларга бирор даражада зарар етказадими, ахир? Бунинг аксича, Совет — Америка муносабатларидаги ижобий силжишлар умумий вазиятга энг самарали таъсир ўтказади, халқаро иқлимни яхшилайди, тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлайди.

Сўнгра Л. И. Брежнев Европа проблемаларига тўхталиб ўтди. Европа, — деди у, — экономикаси юксак даражада ривожланган қитъадир. Бу қитъада жуда катта маданий бойликлар тўпланган. Аммо шу билан бирга худди шу қитъада тарихда бўлиб ўтган барча урушлардан кўра энг даҳшатли урушлар, шу жумладан икки жаҳон уруши бошланиб кетган эди. Европа халқлари ўз болаларининг тақдири учун, келажакдаги янги авлодлар учун ташвиш тортмай, тинч-осойишта яшашлари муҳимдир. Худди ана шу мақсадлар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ташқи сиёсатининг диққат марказида турибди. Бошқа социалистик мамлакатлар ҳам худди шу йўлдан ҳаракат қилмоқдалар. Европада тинчликни мустаҳкамлаш ғоясини Франция, Германия Федератив Республикаси ва Ғарбий Европадаги бошқа давлатларнинг ҳукуматлари қўллаб-қувватлаётганлигини мамнуният билан қайд қиламиз.

Л. И. Брежнев АҚШ Президенти ва сенати Европа хавфсизлиги ғоясини қўллаб-қувватлаётганлиги муҳим эканлигини, бу ҳол Хельсинкида Умумевропа кенгашига тайёргарликка бағишланган маслаҳат учрашуви давомида ижобий роль ўйнаганлигини таъкидлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Европада қурол-яроғларни ва қуролли кучларни қисқартириш масаласига тўхталиб, Совет Иттифоқи бу ғояни илгари сурганлигини эслатиб ўтди. Ҳозирги вақтда ана шу мавзуда музокаралар олиб боришга ҳамма рози эканлигини кўриб турибмиз. Бу музокараларни, деди у, барча мамлакатларнинг хавфсизлиги манфаатларини эътиборга олиб осойишталик билан, ишчанлик вазиятида ўтказиш керак.

Л. И. Брежнев халқаро проблемалар орасида Вьетнамда урушнинг тўхтатилиши тўғрисидаги масалани алоҳида кўрсатиб ўтди. Л. И. Брежнев Вьетнамга бағишланган Париж конференциясининг якунловчи актини имзолаган Совет Иттифоқи бу актнинг қоидаларига қаттиқ риоя қилади, деб таъкидлади. Биз, — деди у, — Париж конференцияси ва битимининг бошқа иштирокчилари ҳам шундай ҳаракат қиладилар, деб кутамиз.

Л. И. Брежнев суҳбат давомида ҳар бир мамлакатнинг қонунлари, традициялари ва урф-одатларига албатта, тегишинча риоя қилган ҳолда, маданий бойликларни, ахборотни кенг айирбошлаш, туризмни кенгайтириш халқлар ўртасида ҳамжиҳатлик ва ишончни мустаҳкамлаш учун катта аҳамиятга молик эканлигини айтди. Л. И. Брежнев АҚШ конгресси билан СССР Олий Совети ўртасидаги алоқаларни кенгайтириш кераклигини таъкидлади. Ҳар иккала мамлакатнинг касаба союзлари ўртасида алоқа ўрнатиш ва бунда раҳбар арбоблар ўртасидаги алоқаларни ҳам, меҳнаткашларнинг делегацияларини бир-бирига юбориб туришни ҳам кўзда тутиш, деди Л. И. Брежнев, катта аҳамиятга эга бўлур эди.

Л. И. Брежнев сенаторларнинг бир қанча саволларига жавоб қайтарди.

АҚШ сенати ташқи ишлар комиссиясининг раиси У. Фулбрайт учрашувнинг америкалик қатнашчилари номидан КПСС Марказий Комитети Бош секретарига шу қабул учун миннатдорчилик билдирди ва суҳбатдан ғоят мамнун бўлганлигини айтди. Бизнинг мамлакатларимиз, деди у, муносабатларнинг янги даврига қадам қўймоқдалар. Биз белгиланган йўлдан зўр ғайрат билан олға боришимиз керак.

АҚШ ПРЕЗИДЕНТИ Р. НИКСОННИНГ СОВЕТ ЖУРНАЛИСТЛАРИ БИЛАН СУҲБАТИ

ВАШИНГТОН, 19 июнь. (ТАСС махсус мухбири). АҚШ Президенти Р. Никсон Оқ уйда бир группа совет журналистлари билан учрашди. Совет матбуоти, телевидение ва радиоси вакиллари АҚШ Президентига Сиз ўтган йил мобайнида Совет — Америка муносабатларини ривожлантириш натижаларига ва бу муносабатларнинг истиқболларига қандай баҳо берасиз, деб савол бердилар.

Совет — Америка муносабатларини ривожлантиришда эришилган муваффақиятлардан ғоят мамнунмиз, деди Р. Никсон. Мен ўйлайманки, ҳозирги вақтда бўлаётган олий даражадаги учрашув ўтган йил Москвада олиб борилган музокараларга қараганда янада самаралироқ бўлади. Бу учрашув ҳатто янада кўпроқ натижа беришига ишонаман, деб таъкидлади Президент.

Қўшма Штатлар Президенти билан КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг бир-бирини билиб олганликлари ва бир-бирларини тушинаётганликлари айниқса муҳимдир, деб уқтириб ўтди Р. Никсон. Ўтган йили биз бир-биримиз билан танишмоқ учун анчагина вақт сарфлаган эдик. Эндиликда бир-биримизни билиб олганлигимиз музокараларнинг муваффақияти учун каттагина аҳамиятга эга. Бу йил биз ишни анча тезроқ бошладик.

Р. Никсон Вьетнамда уруш тамом бўлганлигидан ғоят мамнун эканлигини билдирди. Унинг сўзига қараганда, бу уруш ўтган йили Совет— Америка муносабатларини анчагина хиралаштирган эди. Гарчи Шарқий—Жанубий Осиёда Қўшма Штатлар учун ҳали ҳам ҳал қилинмаган проблемалар мавжуд бўлсада, лекин шу проблемалар орасида энг ҳунуги — Вьетнамдаги уруш кун тартибидан олиб ташланди, деди у АҚШ Президентининг фикрича, Вьетнамдаги урушнинг тугаши Совет—Америка музокаралари учун бу йил қулайроқ вазият вужудга келтирди.

— Биз олий даражадаги учрашувларимиз муваффақиятли ўтишига ғоят умидвормиз, — деди суҳбатнинг охирида АҚШ Президенти.

Н. КОЛЕСОВ.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРИГА САЙЛОВ ЯКУНЛАРИ

НУКУС, 20 июнь. (ЎзТАГ). Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиуми автоном республика меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига 17 июнда ўтказилган сайлов якунлари тўғрисидаги маълумотларни умумлаштирди.

Қорақалпоғистон АССРда маҳаллий Советлар депутатларни сайлашди 333.207 киши ёки жами сайловчиларнинг 99,98 проценти қатнашган.

Депутатликка кўрсатилган номзодлар учун овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг қуйидаги қисми овоз берган: шаҳар Советларига 99,93 проценти, район Советларига 99,99 проценти, посёлка Советларига 99,98 проценти, овул Советларига 100 процент.

Автоном республика бўйича маҳаллий советларга жами 6122 киши сайланган. Депутатлар орасида хотин-қизлар 47,63 процентни, партиясизлар 54,97 процентни, ишчилар ва колхозчилар 67,07 процентни ташкил қилади.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

НУКУС («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қорақалпоғистон область партия комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Пленумда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов «Қорақалпоғистон АССР қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш тадбирлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг 1972 йил 16 ноябрда қабул қилган қарорининг қандай бажарилаётгани тўғрисида доклад қилди.

Доклад юзасидан музокаралар бўлди.

Пленумда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев нутқ сўзлади.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилди.

ЯМБОЛЛИК МЕҲМОНЛАР

Болгария Халқ Республикаси Ямбол округи қурилиш ходимлари делегациясининг Ўзбекистонга қилган сафари тамом бўлди. Делегацияга округ Совети қурилиш бошқармасининг бошлиғи Георгий Мавродиев бошчилик қилади.

Делегация аъзолари Андижон областида бир неча кун бўлдилар. Андижон области Ямбол округи билан маҳкам алоқа боғлаган. Қардош Болгария вакиллари капитал қурилиш соҳасида андижонлик дўстларининг тажрибаси билан батафсил танишдилар.

Шундан кейин меҳмонлар Самарқанд ва Тошкент шаҳарларидаги янги қурилишларни ва бу шаҳарлардаги диққатга сазовор бошқа жойларни кўздан кечирдилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. В. Марцинюк 20 июнда делегацияни қабул қилди. У дўстона ўтган суҳбат вақтида Ўзбекистондаги қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати ходимлари тўққизинчи беш йилликда бажараётган вазифалар тўғрисида сўзлаб берди.

(ЎзТАГ).

ЛЕНИНСКЛИКЛАР РАПОРТИ

Андижон область, Ленинск шаҳридаги саноат ва транспорт меҳнатчилари маҳсулотни реализация қилиш, пассажирлар ва халқ хўжалик юкларини ташиш ярим йиллик планини муддатидан илгари, 20 июнда бажардилар. Ишчиларнинг меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 1 процент ошди.

Шаҳар саноати ярим йилнинг охиригача пландан ташқари бир миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаради ва реализация қилади. (ЎзТАГ).

Қишлоқ хўжалик ишлари кундалиги

ДАЛАЛАРДА МЕҲНАТ ЖЎШ УРСИН!

Республиканинг кўпгина ғаллачилик хўжаликларида ўрим-йиғим кун сайин авж олмоқда. Жанубдаги ғаллакорлар билан изма-из Қашқадарё, Самарқанд, Сирдарё, Тошкент ва бошқа областларнинг ғаллакорлари ўрим-йиғимга киришдилар. Дастлабки хушхабарлар етиб келди. Украина ССР комбайнчиларининг КПСС Марказий Комитети томонидан маъқулланган очиқ хатига «лаббай» деб жавоб берган Термиз районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози ва бошқа бир қатор хўжаликлар ғалла ўрим-йиғимини тугалладилар. Самарқанд областидаги 1-«Ғаллаорол», 2-«Ғаллаорол» совхозларининг деҳқонлари ҳам ўрим-йиғимни уюшқоқлик билан бошлаб юбордилар.

Сурхондарё, Сирдарё ва Қашқадарё областларининг элеваторлари ва ғалла қабул қилиш пунктлари йўлларида янги ҳосил ортган қизил карвонлар пайдо бўлди.

Шу билан бир вақтда қишлоқ хўжалигининг бу муҳим ишини кечиктириб юбораётган хўжаликлар ҳам оз эмас. Тошкент, Самарқанд, Қашқадарё областларида ва Андижон, Бухоро, Наманган, Фарғона областларининг бир қатор хўжаликларида ғалла ўрадиган комбайнларнинг кўпгина қисми тайёр эмас.

Афсуски, асосий ғаллакор областларда ҳар бир комбайн билан нормадаги топшириқдан анча паст, ўртача 5-6 гектар майдоннинг ғалласи ўриб олинмоқда. Кўпгина хўжаликларда комбайнлар ўсмай қолган, паст бўйли ғаллани ўриб-йиғиб олишга мослаштирилмаган. Ғалла ўрим-йиғимида ва уни ташишда нобудгарчиликка йўл қўйилмоқда.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари ғаллани юксак суръат ва сифатли ўриб-йиғиб олишни қаттиқ контроль остига олишлари, комбайнлардан, дон тозалаш ва транспорт кучларидан юксак унум билан фойдаланишни уюштиришлари керак.

Ғалла ўрим-йиғимида нобудгарчиликка йўл қўймаслик — ҳар бир механизатор, колхозчи, ишчи ва барча қишлоқ меҳнаткашларининг шарафли бурчидир.

Дон учун маккажўхори экиш анча кенг тус олганлиги муносабати билан республика ҳукумати «Узсельхозтехника» район бирлашмалари қошида шартнома асосида хўжаликларнинг маккажўхорисини ўриб-йиғиб берадиган механизациялашган отрядлар тузишга қарор қилди. Ҳозир мутахассислар ва механизаторлар ғалла комбайнларини дон учун экилган маккажўхорини ўриб-йиғиб олишга мослаб қайта жиҳозламоқдалар. Шу билан бир қаторда тез кунларда ҳамма хўжаликларда маккажўхорини ўрадиган комбайнларни ҳам мавсумга тайёрлаш зарур.

Республика пахтазорларида ҳам қизғин меҳнат жўш ўрмоқда. Асосий майдонларда ғўзалар тўла шоналади. Жанубдаги хўжаликларда эса ғўзада дастлабки гуллар пайдо бўлди.

Куннинг исиши айниқса Қашқадарё, Бухоро, Фарғона, Сирдарё областларининг хўжаликларида суғориш суръатини янада тезлатишни тақозо этади. Бу областларда ва бошқа областларнинг кўпгина районларида суғоришни кечиктириш ҳосил нишоналарининг тўкилишига олиб келади.

Бу йил асосий суғориш ҳавзаларида сув етарли. Бу суғоришни юксак суръатлар билан ўтказиш имконини беради. Ғўзаларни суғориш, озиқлантириш ва культивация ўтказиш агротехника қоидалари асосида бир-бирига узвий боғланган ҳолда олиб борилиши лозим.

Ҳосил тақдири ҳал бўлаётган айни шу кунларда республика пахтакорлари ва ғаллакорлари ишда юксак ташкилотчилик, ташаббускорлик намуналарини кўрсатишлари керак.

ХИМИЯ САНОАТИДА ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ

МЎЪЖИЗАКОР ТАРМОҚ

Химия саноати мўъжизакор, серхосият тармоқ. Унга бўлган қизиқиш ва ихлос жуда қадим замонлардано қ бошланган. Машҳур Ўрта Осиё ва Шарқ олимларидан Жабр ибн Ҳайён, Абу Наср Форобий, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Абу Жаъфар ибн Мусо Хоразмийлар кимё устида кўплаб тадқиқотлар олиб боришган. Лекин, уларнинг меҳнати ўша даврда қадрланмаган.

Мамлакатимизда асосан Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейингина химия саноати тараққиётига катта имкониятлар очилди. Шу жумладан Ўзбекистонда ҳам химия саноати таркиб топди ва у тез одимлар билан ривожлана бошлади.

Ҳозирги вақтда химия фани ва химия саноати халқ хўжалигимизда жуда муҳим ўрин тутмоқда. Химия фани янги-янги кашфиётлар билан бойиб боряпти, химия саноати эса янги техника ва илғор технология ютуқлари билан қуроллантирилмоқда. Ишлаб чиқариш жараёнлари механизациялаштирилмоқда ва автоматлаштирилмоқда. Кўплаб янги хил химиявий маҳсулотларни ишлаб чиқариш муваффақиятли ўзлаштириляпти. Рудалардан металларни ажратиб олиш, ўсимликлардан дори-дармон, бўёқлар тайёрлаш, турли хил шиша ва чинни буюмлар, минерал ўғитлар ишлаб чиқариш, кўплаб тошкўмир, нефть, газ қазиб чиқариш ва уни қайта ишлаш, резина ва бошқа муҳим химиявий моддалар тайёрлаш — шу куннинг муҳим вазифасига айланиб қолди. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети химия тараққиётини тезлаштириш борасида тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқдалар.

Ўзбекистон химия саноати 1940 йилда 2 минг тонна минерал ўғит ишлаб чиқарган эди. Орадан 10 йил ўтгандан кейин ўғит етказиш 522 минг тоннага етди. 1960 йилда эса, бу рақам 1121 минг тоннани, 1970 йилда 4105 минг тоннани ташкил этди. Бу, 1940 йилда бутун мамлакатда ишлаб чиқарилган ўғит миқдоридан анча зиёддир. Тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи — учинчи йилида минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ҳажми янада ортади.

Ҳозир республикамизда минерал ўғит ишлаб чиқарадиган олтита йирик корхона мавжуд. Чирчиқ электрохимия комбинати, Навоий химия комбинати, Фарғона азотли ўғитлар заводи, Самарқанд ва Қўқон суперфосфат заводлари шулар жумласидандир. 1969 йилда Олмалиқда йирик аммофос заводи қурилиб ишга туширилди. У йилига қарийб миллион тонна фосфорли ўғитлар етказиб бериш қувватига эга.

Республикамиз қишлоқ хўжалиги ҳар тарафлама ривожланиб боряпти. Бунинг учун маҳаллий ва минерал ўғитлар, зарарли ҳашаротларга қарши курашда қўлланиладиган химикатлар кўплаб талаб этилади. Шуни айтиш керакки, азотли ва фосфорли ўғитлар билан бир қаторда қишлоқ хўжалигимиз учун калий ҳам катта аҳамиятга эга. Лекин, уни ишлаб чиқариш ҳали яхши йўлга қўйилмаган. Калийли ўғитлар ишлаб чиқариш учун зарур бўлган руда запаслари анча йиллар илгари контопарларимиз томонидан аниқланганлигига қарамай, республикамизга калийли ўғитлар мамлакатимизнинг бошқа узоқ районларидан ташиб келтирилмоқда. Калийли ўғитларга бўлган талаб кундан-кун ортиб бораётганлиги — республикада ана шундай ўғит ишлаб чиқарадиган корхона барпо этишни тақозо қилмоқда.

КПСС XXIV съезди мамлакатимиз кимёгарлари зиммасига минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни 1,6 баравар ошириш вазифасини қўйди. Шу важдан Олмалиқ химия заводининг иккинчи навбатини қуриш ва ишга тушириш зарур деб топилди. Шу билан бир қаторда Ўзбекистонда химиявий толалар ишлаб чиқаришга ҳам алоҳида эътибор берилди. Табиий газдан тола ишлаб чиқарувчи йирик корхоналар ташкил этишга киришилди. Яқин келажакда республикамиз кимёгарлари йилига 60—65 минг тоннагача химиявий толалар етказиб беришлари кўзда тутилган.

Ҳозиргача Ўзбекистон химия заводларида капрон, нейлон, нитрон, лавсан, хлорин ва бошқа синтетик толалар ишлаб чиқариш муваффақиятли ўзлаштирилди. Химиявий толаларнинг сунъий толалардан афзаллиги шундаки, улар чидамли бўлиш билан бир қаторда кам бузилади, сувни ўзида оз сақлайди, ғижимланмайди...

Химиявий толалар ишлаб чиқариш иқтисодий жиҳатдан ҳам катта аҳамиятга эга. Кўплаб хом ашё, маблағ тежаб қолинади. Химиявий толалар ишлаб чиқарувчи заводлар қуриш учун сарфланадиган капитал маблағ миқдори табиий толалар олишга сарфланадиган маблағга қараганда икки-уч баравар камдир. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз химия саноати тармоғини юксалтиришни алоҳида вазифа қилиб белгиламоқда.

Синтетик смолалар ва пластмассалар ишлаб чиқариш — химия саноатининг муҳим тармоқларидан биридир. Ҳозир республикамизда синтетик смолалар ва пластмассаларнинг айрим турларигина ҳосил қилинмоқда, холос. Ўғит ишлаб чиқариш саноатига нисбатан анча орқада. Халқ хўжалигимиз учун жуда муҳим бўлган синтетик смолалар ва пластмассалар ҳам мамлакатимизнинг бошқа районларидан ташиб келтирилмоқда. Шунинг учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети синтетик смолалар ва пластмассалар ишлаб чиқарувчи заводлар қуриш ва мавжудларининг қувватини ошириш борасида катта тадбирлар белгилаётир. Республикамиз 1973—1975 йилларга бориб, Ўрта Осиё республикалари халқ хўжалигини синтетик смолалар ва пластмассалар билан тўла таъминлай оладиган даражага етади.

Шуни таъкидлаш лозимки, озиқ-овқат маҳсулотларини техникавий эҳтиёжларга ишлатмасдан, балки уларнинг ўрнини синтетик материаллар билан алмаштириш кераклигини партия ва ҳукуматимиз химия саноати ходимлари олдига жанговар вазифа қилиб қўйган эди. Афсуски, бу вазифа кўзда тутилгандек тўла бажарилмаётир. Крахмал ва буғдой унлари, ўсимлик мойи ва мол ёғлари ҳануз техникавий эҳтиёжлар учун сарфланмоқда. Биргина совун олиш учун йилига 200-250 минг тонна ўсимлик мойи ишлатиляпти. Бу ачинарли ҳолнинг олдини олиш химия саноати ходимларининг муҳим вазифаларидан биридир.

Наманган химия заводида ишлаб чиқариши ўзлаштирилган КМЦ (целлюлоза карбоксиметил эфири) халқ хўжалигимизнинг турли соҳаларида кенг қўлланилаётир. Тўқимачилик саноатида ишлатилаётган крахмал ўрнига КМЦ қўлланилса минглаб тонна озиқ-овқат хом ашёлари, кўплаб маблағ тежаб қолинган бўларди. Шу билан бир қаторда тўқимачилар иши бир мунча енгиллашади, газламалар сифати ортади, корпус ва цехларнинг санитария-гигиена ҳолати яхшиланади. КМЦ уй-жой қурилишида ҳам катта фойда келтиради. 90 тонна КМЦ 625 тонна уннинг ўрнини қоплаб, давлатнинг 235 минг сўмини тежаш имконини беради. КМЦ шарофати билан сувоқ ва бўёқлаш ишлари бирмунча тезлашади ва бундай оғир юмушларни механизациялаштиришга кенг шароит яратиб беради. КМЦ шу билан бир қаторда калийли ўғитлар ишлаб чиқаришда ҳам, калий рудасини тоғ жинсидан ажратишда ҳам жуда қўл келади. Бир тонна ўғит ишлаб чиқариш учун эса, атиги 3 килограмм КМЦ кифоя қилади, холос.

Тошкент резина-техника заводининг маҳсулоти қардош Грузия, Озарбайжон, Арманистон ва Россия Федератив республикаларига жўнатиб турилибди.

Поп районидаги резина-пойафзал заводи Ўрта Осиёда ягона ҳисобланади. Корхона йилига 3,5 миллион жуфт шарқ фасонидаги резина калошлари етказиб беряпти. Аммо, бу завод республикамиз аҳолисининг калошларга бўлган эҳтиёжини қондира олмаяпти. Шунинг учун Қорақалпоғистон территориясида барпо этиладиган резина-пойафзал заводи қурилишини тезроқ бошлаб юбориш мақсадга мувофиқдир.

Андижон, Фарғона ва Янгийўл гидролиз заводларида озуқа, оқсил моддалари, фурфуроль, фурен бирикмалари, спирт ва бошқа муҳим маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. Янгийўл гидролиз заводида озиқ-овқат маҳсулотларидан соф спирт олиш йўлга қўйилди. Лекин, бу саноат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжимиз ҳали тўла қондирилаётгани йўқ. Келажакда гидролиз саноати корхоналарини кўпайтириш лозим. Арзон хом ашё — ғўзапоядан тегишли зарур моддалар олишни ўзлаштириш керак.

Геологларимиз Бухоро, Хоразм, ҳамда Сурхондарё территорияларида кўплаб газ запаслари борлигини аниқлашди. Шу асосда газ конденцатини фракцияларга бўладиган завод қуриш мақсарга мувофиқдир. Бундай корхонада хлор органик синтези учун қимматбаҳо моддалар ишлаб чиқарилган бўлур эди. Бу заводни территориал жиҳатдан қулай ерда — тахминан Бухоро областида барпо этиш фойдадан ҳоли эмас.

Химия саноати йилдан-йилга тараққий этиб, юксалиб бормоқда. Унинг ижтимоий ишлаб чиқаришдаги роли бениҳоя ортяпти. Шундай экан, химия саноати корхоналарида техника тараққиётини тезлаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, ҳаёт талаб этаётган янги хил химиявий маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга янада кўп эътибор берилиши даркор.

А. ТУРОПОВ,
техника фанлари кандидати.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми геология соҳасида кўп йиллар ва самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети инструктори Фёдор Павлович **Полежаевга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган геолог» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми халқ контроли органларида кўп йиллар самарали ишлаганлиги, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги хизматлари учун Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг инспектори Владимир Калеников ич **Бажанга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллик педагогик фаолияти, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги хизматлари учун Тошкент шаҳар Чилонзор районидаги 101-мактабнинг директори Екатерина Иосифовна **Кравченкога** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада саноат ва қурилишни ривожлантиришда актив қатнашганлиги учун ҳамда туғилган кунига эллик йил тўлганлиги муносабати билан енгил автомобиллар ишлаб чиқарувчи Волжск бирлашмасининг Тошкент шаҳридаги ихтисослаштирилган автомобиль маркази директори Ефим Григорьевич **Коленчукни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

Қарши магистрал каналининг ўнг тармоғи — Ульянов каналидан эндиликда Амударё суви оқиб ўтиб, чўл бағрига ҳаёт бағишлаяпти. Суратда: Ульянов канали участкаларидан бири.

И. Чернов фотоси.

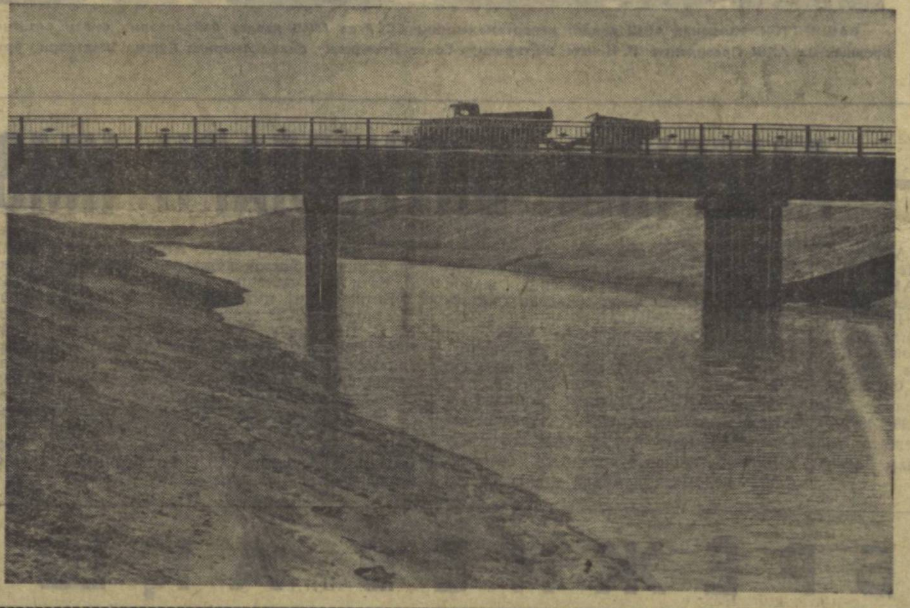

Хоразм область партия комитетининг пленуми

УРГАНЧ. 19 июнь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда Хоразм область партия комитетининг пленуми бўлди. Хоразм область ижроия комитетининг раиси Р. Эшчонов партия XXIV съезди ва КПСС Марказий Комитети 1972 йил декабрь Пленуми қарорлари асосида капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш юзасидан область партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида доклад қилди. Область меҳнаткашларига иқтисодий билим беришнинг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари тўғрисидаги масала ҳам кўриб чиқилди.

Муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

УРТА ЧИРЧИҚ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

Куйбишев номли колхоз клубидан идора сифатида фойдаланилаётгани, унда маданий-оқартув ишлари олиб борилмаётгани редакцияга ёзилган хатда тўғри кўрсатилган. Колхоз партия ташкилоти ва правлениеси клубнинг ишини яхшилаш тадбирларини белгиладилар. Правление раиси ва партия ташкилоти секретарининг кабинетлари бошқа бинога кўчирилади. Мавжуд биллиард ремонт қилинди. Клуб ҳузуридаги бадиий ҳаваскорлик тўгараги ишлаяпти, Кутубхона колхозчиларга хизмат кўрсатмоқда.

УРГУТ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

Н. Раҳматуллаев редакцияга ёзган хатида «Ленинград» колхозининг правлениеси қобилиятига яраша иш билан таъминламаётгани ва бу соҳада ёрдам бериш ҳақидаги илтимоси қондирилди. У, колхоз правлениесида иш юритувчи вазифасига тайинланди.

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ ПРОКУРАТУРАСИ:

Текшириш ўтказилганида, Бўз район матлубот жамияти правлениесининг раиси Ж. Юнусов, бош бухгалтери И. Отахонов, савдо бўлимининг мудири А. Маматқулов, 11-магазин мудири А. Исоқов ва бошқалар жуда кўп миқдордаги кооператив маблағини талон-торож қилганликлари аниқланди. Улар жиноий жавобгарликка тортилдилар. Тергов тугалланди ва иш Андижон область судига юборилди.

УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ПРОФЕССИОНАЛ-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ:

Редакция орқали олинган хатда Фарғонадаги 41-профессионал-техника билим юртида ўқувчиларга стипендия тўланмаётгани, улар вақти-вақти билан ҳаммомга туширилмаётгани, ички кийим, чойшаб, ёстиқ жилди, сочиқлар ўз вақтида алмаштирилмаётгани, ётоқдаги хоналарда ва кабинетларда жиҳозлар етишмаслиги кўрсатилган. Текшириш ўтказилганида хатда келтирилган фактлар тасдиқланди.

Ўқувчиларга тўланмаган тўрт ойлик стипендия берилди. Коллектив бўлиб ҳаммомга тушиш, ички кийим, чойшаб, ёстиқ жилди, сочиқларни алмаштириш юзасидан аниқ график белгиланди.

Хоналар ва кабинетлар жиҳозлар билан таъминланди. Стипендияни ўз вақтида тўлаш масаласи ҳал этилди.

ФАРҒОНА ОБЛАСТЬ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ БУЛИМИ:

Марғилон шаҳар «Тез ёрдам» станциясининг диспетчери фельдшер Г. Нуриддинова ҳақиқатан Ш. Акбарованинг «Тез ёрдам» машинаси юбориш ҳақидаги илтимосини бажо келтиришни рад этиб, ўтакетган даражада лоқайдлик қилган, хизмат вазифасини бажариш вақтида масъулиятни ҳис этмаган. Редакция орқали олинган хатда келтирилган шу факт тўғри деб эътироф этилди. Бунинг учун унга қаттиқ виговор эълон қилинди ва агар бундан кейин ана шу каби ҳол такрорланса ишдан бўшатилажаги ҳақида огоҳлантирилди.

У КУНЛАРНИНГ ШУҲРАТИ СЎНМАС

„ИСЁН“ ҚАҲРАМОНИНИНГ ТАҚДИРИ

ОЧЕРК

...Садоқатли йигитимиз Лисовни яширин пакет билан 26-полкка жўнатдик.

— Шуни эсингда тутки, Лисов, — деб тайинладик унга, — агар хат исёнчилар қўлига тушса, улар ўқиб қолишса — ҳамма иш тамом бўлди деявер, улар кутиб туришмайди... Қўлга туша кўрма... Хатни ҳам бера кўрма...

Лисов ирғиб отига минди-ю, пакетни ёнига тикди-да, кулиб қўйди.

— Эплайман, хотиржам бўлинг, — деди у. — Борди-ю, хатни тортиб олишмоқчи бўлишса, парча-парча қилиб ташлайман, ўзим бўлса... Эҳ!

Шундай деди-ю, тўппонча дастасига кафти билан қаттиқ уриб қўйди.

— Хўп, бўпти, жўнайвер бўлмаса, Лисов, отингни қамчила!

Бу эпизод сизга таниш: у машҳур совет ёзувчиси Дмитрий Фурмановнинг «Исён» романидан олинди. Сиз ўқиган сўзлар Николай Иванович Лисовга тааллуқли бўлиб, бу киши Пенза областининг Эски Чирим қишлоғида туғилган. Шундай қилиб, «Исён» романининг қаҳрамони — бизнинг ҳамшаҳримиз бўлади.

Николай Иванович революциядан олдин ҳам ҳарбий хизматчи эди. Биринчи жаҳон уруши йилларида подшо армиясининг 5-Туркистон полкида хизмат қилган.

1917 йил февраль революцияси ҳақидаги хабарни у немислар билан Жануби-Ғарбий фронтда жанг бораётган кунларда эшитди.

Жангда оғир жароҳатланган Лисов олис Ўрта Осиёдаги касалхоналардан бирига жўнатилди. Тузалиб чиққач, 3-Тошкент қоровул дружинасида хизмат қила бошлади. Бу ердаги солдатлар орасидан яқин дўстлар топди. Айниқса, унтер-офицер Дегтеренко билан ғоявий ҳаммаслак бўлиб қолдилар. Дружинага эсерларнинг катта гуруҳи суқилиб кириб олган, улар ҳам лаҳзада солдатларни ўз томонларига ағдариб олиш пайида юрардилар. Лисов сўл эсерлар гуруҳи билан муросасиз кураш олиб борди. Октябрь революциясидан кейин дружинадаги эсерлар тугалланди.

Полк комитетининг раиси коммунист Дегтеренконинг топшириғига биноан ёш коммунист Лисов Тошкент шаҳрининг большевистик ташкилотлари билан алоқа ўрнатди. Қўшни артиллерия казармасидан у батальон командири, большевик, унтер-офицер Михайлов билан боғланди.

Шаҳарда аҳвол оғир эди. Мувaққат ҳукумат Туркистонда Совет ҳокимияти ўрнатилишига зарба бериш учун генерал Коровиченко бошлиқ жазо экспедициясини Тошкентга жўнатди. Генерал ташаббусни ўз қўлига олишга уринди. Қуролланган юнкерлар ва казаклар отряди броневиклар ҳимоясида мажлис бўлаётган Озодлик уйини қуршаб олди. Тошкент шаҳар Совети аъзолари, ишчи ва солдат депутатларидан бир гуруҳини қамоққа олишди. 3-Сибирь полки солдатлари қуролсизлантирилди. Енгил ғалабадан кўпириб кетган жазо экспедицияси 1-Сибирь полки ва 3-қоровул дружинаси устига ташланди. Бироқ полк солдатлари ва дружиначилар уларни қуроллар ва пулемётлардан қаттиқ ўт очиб, қарши олдилар. Ўртада жанг қизиб кетди. 3-қоровул дружинасининг эски команда составли Коровиченконинг жазо отрядига ўтиб кетди. Бошлиқсиз қолган солдатлар дружиначиларнинг мувaққат штатини туздилар. Штаб бошлиғи қилиб солдатлар ўртасида обрў-эътиборга эга бўлган Николай Лисов тайинланди.

Жазо экспедицияси дружиначилар эгаллаган позицияларга бир неча марта ҳужум қилди ва ҳар гал зарбага учраб, катта талофотлар бериб орқага чекинди. Дружиначиларга қўшни казарманинг артиллериячилари кўмаклашишди. Улар бирваракай икки тўпдан ўт очиб, броневикни, у билан бирга пулемёт ва милтиқлар билан қуролланган солдатлар галасини орқага суриб ташлади. Жазоловчилар ҳар қандай йўл билан бўлса-да, дружиначиларни қуролсизлантириш ва улар қўриқлаб турган қурол-яроғ омборини босиб олишга уринмоқда эдилар. Бу қуроллар билан улар шаҳар буржуазиясини, катта ёшдаги гимназистларни, хуллас, барча аксил инқилобий унсурларни қуроллантиришга аҳд қилишганди.

Жазо экспедицияси шаҳар қўрғонини эгаллашга муваффақ бўлди. Ҳал қилувчи дақиқаларда икки рота солдатлари фельдфебель Васильевни ўз дружиналарининг командири ва Лисовни унинг ўринбосари этиб тайинладилар. Дружина қўрғонга силжий бошлади. Шаҳарда тўрт кун давомида тинимсиз жанглар бўлди. Бурчак-бурчакда писиб ётган буржуазия вакиллари ҳам отишмага кўтарилди.

Революция ғояларига чуқур садоқатли ишчилар ва солдатларнинг тўкилган қутлуғ қонлари эвазига Тошкентда Советлар ҳокимияти ғалаба қозонди. Революция учун, Ленин таълимотининг тантанаси учун берилган қурбонлар зое кетмади. Собиқ Туркистонда озод ва фаровон совет республикалари бунёдга келди.

Контрреволюционерларнинг қолган-кутганлари собиқ чор офицери Осипов бошчилигида яна исён кўтарди. Туркистон республикасининг бир гуруҳ халқ комиссарлари отиб ўлдирилди. Оқгвардиячиларнинг думлари қора ишларини авж олдириб юборди. Улар 2-Сибирь полкини ҳам исён гирдобига тортди. Бу қўзғолонни бостириш учун революция ишига садоқатли барча тошкентлик ишчилар қўлга қурол олдилар. 1919 йилнинг 19 январида шаҳар жанговар ҳолатда эди. Ишчилар, дружиначилар кўчаларда завод омборидан келтирилган пахта тойларидан баррикадалар қурдилар. Қўзғолонни бостиришга Лисов ҳам ўз дружиначилар отряди билан қатнашди. Лисов шахсий жасорати ва матонати билан солдатларни ғалабага илҳомлантирди. Қўзғолон бостирилди. Орадан кўп ўтмай Лисов солдатларнинг умумий митингида батальон командирлиги лавозимига ҳамда Тошкент ишчи ва солдатлар депутатлари шаҳар Советининг депутатлигига сайланди.

Бутуниттифоқ Марказий Ижроия комитетининг қозоқ бўлими ҳисобидан ўша йили Лисов Жеттисой вилоятига махсус экспедиция билан бирга келди. Бу ердаги фронтнинг айрим халқалари бўшашиб кетган, устига устак, аксилинқилобий кучлар ерлик аҳоли, қозоқлар ва руслар ўртасида фисқи-фужур гаплар тарқатиб, низо юзага келтирган эди. Бу ишлар билан жиддий шуғулланиш лозим эди. Лисов Жеттисойда экспедиция билан биргаликда қишлоқларга, станицаларга борди. Областнинг раҳбар аппарати ходимлари ҳузурида жадал кенгаш чақирилди, митинглар ўтказилди. Жеттисой аҳолиси ўртасидаги муносабатлар изга туша бошлаганини кўрган экспедиция вакиллари Москвага қайтди. Николай Лисовни эса фронтнинг сиёсий бўлими Верний (ҳозирги Олмаота) шаҳри гарнизонининг ҳарбий комиссари этиб тайинлади.

1920 йил 12 июнида Верний шаҳрининг айрим ҳарбий қисмларида исён кўтарилди. Бу исённи революция армиясига суқилиб кириб олган ва Совет ҳокимиятига қарши махфий қўпорувчилик ишлари билан шуғулланган собиқ ҳарбий хизматчилар ташкил этган эди. Бу пайтда область ҳарбий комиссарининг ёрдамчиси лавозимида ишлаган Николай Лисов аксилинқилобий исённи бостиришга актив қатнашди. Дмитрий Андреевич Фурманов ва дивизия командири Иван Панфилович Беловлар раҳбарлигида исённи бостириш операцияси плани тузилди.

Ҳал қилувчи дақиқаларда дивизия командирлари Белов ва Бочаров, Туркистон фронти Ҳарбий Советининг вакили Фурманов исёнчилар қуршовида қолиб кетди ва бошқа масъул ходимлар билан биргаликда уларни исён раҳбарлари орқавороттан отиб ўлдиришга ҳукм қилишган эди. Н. И. Лисов ана шу пайтда ажойиб мардлик намунасини кўрсатди. У 26-ўқчи полки ва 4-кавалерия полки командирларига махсус пакетни олиб бориб топширди. Сиз юқорида «Исён» романидан ўқиган парчада ана шу воқеа тўғрисида ҳикоя қилинган.

Бу орада исёнчилар ҳам ўз вакилларини 26-полкка юборган эди. Аммо Лисов улардан олдинроқ етиб бориб, командирни ҳушёр қилиб қўйди. Исёнчиларнинг делегатлари кўриниши билан тутиб қамоққа олинди. Уларнинг шовқини, вакилликларини пеш қилиб, норозилик билдиришлари, мандат кўрсатиб, дағдаға қилишлари, оқибатсиз қолаверди.

Олдинда янги ишлар, янги ташвишлар кутарди. Фронт командири Лисовни янги вазифага тайинлади. У Пржевальск уезди ҳарбий комиссари ва бу ердаги жанговар участканинг бошлиғи бўлди. Бу ерда унинг раҳбарлигида атаман Анненков бошлиқ банданинг қолган қисмлари тор-мор этилди. Норин шаҳарида кўтарилган аксилинқилобий исён ҳам яшин тезлигида бостирилди. Лисов уезд территориясида масъул партия, совет ишларининг амалга оширилишида фаол қатнашди. У Пржевальск уезди ижроия комитети раислигига, Советларнинг Туркистон X съездида эса республика Марказий Ижроия Комитети аъзолигига кандидат қилиб сайланди.

1923 йилга келиб Туркистон фронти Сиёсий бошқармаси Николай Лисовни яна ҳарбий ишга чақириб олди ва у Қизил армиянинг мунтазам қисмларини яратиш ишида қатнашди.

Улуғ Ватан уруши йилларида кекса коммунист, ажойиб жангчи Лисов Жануби-Ғарбий фронт бўлинмаларидан бирида командир бўлиб хизмат қилди ва фашист босқинчиларининг додини берди. Ҳозир полковник Лисов — истеъфода. У Украинанинг гўзал Винница шаҳрида яшаяпти. Унинг номига мамлакатнинг турли бурчакларидан — жанговар дўстларидан, собиқ жангчилар ва командирлардан узлуксиз хатлар келиб туради. Улар энг азиз инсонлардан бири сифатида Лисовни ўз ўлкаларига, уйларига меҳмонга таклиф этадилар.

Ватан олдидаги катта хизматлари учун Н. И. Лисов партия ва ҳукуматимизнинг олий мукофотлари — Ленин ордени, икки марта Жанговар Қизил Байроқ ордени, Қизил Юлдуз ордени ва қатор медаллар билан тақдирланган.

Н. И. Лисов ҳамон ҳаётнинг олдинги марраларида. У «Билим» жамиятининг аъзоси сифатида шаҳар ва қишлоқларни тинимсиз кезади. Студент ёшлар, солдатлар, оддий меҳнаткашлар ҳузурида бўлиб, оловли гражданлар уруши йиллари ҳақида, коммунистик партия ва совет ҳукуматининг улуғ ишлари учун жон фидо қилган мўътабар инсонлар тўғрисида ҳикоя қилиб беради. Ҳозирги авлод оталарининг улуғ ишига муносиб давомчилар бўлиб етишувида Лисовларнинг ёрқин тақдири ажойиб ибрат тимсоли бўлиб хизмат қилади.

В. БЕРДНИКОВ,
Пенза область Камешкир районидаги «Родина» колхози далачилик бригадаси бошлиғи, СССР Журналистлар союзи аъзоси.

СУРАТЛАРДА: (ўнгда) украиналик ҳамкасбларининг ватанпарварлик чақириғига биринчилар қаторида қўшилган илғор комбайнчи Қ. Элчонов. У кунига ўз агрегати бункеридан 18—20 тоннадан ошириб сара дон тўкиб, пешқадамликни қўлдан бермаяпти. Чапда эса бепаён ғаллазорларда юксак унум билан ишлатилаётган комбайнлар карвонини кўриб турибсиз.

А. Абалян фотолари.

ҒАЛЛАЗОРДА

РЕПОРТАЖ

«Ғаллақудуқ» ғаллазорларида олтин бошоқлар товланади. Биз бу ерга келганимизда дала шийпонида тушлик маҳали эди. Дала шийпонида ўрим-йиғим режалари ҳақида қизғин суҳбат борарди. Қардош Украина ССР комбайнчиларининг мамлакатнинг барча ғаллакорларига хати механизаторларни ҳаяжонга солган, янги зафар марраларига чорлаганлиги кўриниб турарди.

Украина комбайнчиларининг оташин мурожаатини бригада бошлиғи Холбой Шербоев ўқиб берди.

— Ҳаммамизнинг дилимиздаги гаплар, — деди совхоз механизатори З. Нигматуллин. — Биз қардошлар даъватини қўллаб-қувватлаймиз. Уларнинг чақириғига «лаббай» деб жавоб берамиз. Мен кунига 15-16 гектар майдоннинг ғалласини ўриб-йиғиб, комбайн бункеридан камида 18-20 тоннадан дон тўкишга сўз бераман.

Механизаторлар бирин-кетин З. Нигматуллин сўзини қувватлаб янги зафарларга отланганликларини билдирдилар. Саидқосим Кенжабоев, Михтибек Курманкулов, Калдар Элчонов ва бошқалар механизаторлик касбини улуғлаб, ғалла ўрим-йиғимида чинакам жасорат намуналарини кўрсатишга сўз бердилар.

Оҳангарон районидаги «Ғаллақудуқ» совхозида 1940 гектар майдонда дон етиштирилади. Совхоз ғаллакорлари гектаридан бир ярим тоннадан она-Ватанга жами 3 минг тонна юқори сифатли дон армуғон қилиш учун ўрим-йиғимни пухта тайёргарлик ва зўр уюшқоқлик билан бошлаб юбордилар. Далаларда ўнлаб комбайнлар юксак суръат билан ишлаяпти, совхоз шофёрлари ўрим-йиғимда ғаллакорларга чин мададкор бўлишяпти. Бозор Давлатов, Саъдулла Қурбонов каби «ЗИЛ» автомашиналарининг ҳайдовчилари ғалла элеваторига кунига 50-80 тоннадан дон ташиб, кунлик нормани бир ярим, икки баровар адо этишяпти.

Бригада ҳисобчиси Омонбой Турсунбоев айниқса хурсанд. Ўрим-йиғимда қатнашаётган ҳамма механизатор, шофёр ва барча юмушдаги ёрдамчилар иш графигининг ошириб бажарилишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Қош қорайганда ғаллазор қўйнидан қайтдик. Дала шийпонидаги радиодан ғалла ўрим-йиғимининг илғорларига бағишланган қўшиқ таралди. Ҳа, бутун мамлакат нонимиз ва ризқимиз ижодкорлари —ғаллакор деҳқонларни олқишламоқда. Офарин сизга, ўрим-йиғим пешқадамлари!

Ш. ЗАЙНИДДИНОВ,
Ю. ЗИЁДОВ.

АДАБИЙ КАЛЕНДАРЬ

ОТАШИН ЁЗУВЧИ

Ф. В. Гладков туғилганига 90 йил тўлиши муносабати билан

Таниқли рус ёзувчиси, совет адабиётининг асосчиларидан бири, Федор Васильевич Гладковнинг номи мамлакатимиз ва ундан ташқарида ҳам маълум. У совет ёзувчиларининг биринчи съездида сўзлаган нутқида «Бизнинг воқелигимизнинг ўзига хослиги шуки, янги типдаги сўз санъаткорини яратди, характерли томони шуки, бу санъаткор пассив кузатувчи эмас, балки барча иш ва воқеаларнинг актив иштирокчиси, яратувчиси ҳамдир» — деган эди. Федор Васильевичнинг ўзи ҳам ана шу янги типдаги сўз санъаткорларидан эди.

Ф. В. Гладков 1883 йилнинг 21 июнида Большая Черновка қишлоғида, деҳқон оиласида туғилди Барча рус қишлоқлари каби камерлик ва камбағалчилик Федялар оиласини ҳам гоҳ Астрахань балиқчилари орасида, гоҳ Шимолий Кавказдаги казаклар орасида ўз бахтини қидиришга мажбур этди.

Бўлажак ёзувчининг ёшлик йиллари оғир қийинчиликлар билан ўтди. Ўқишни тугатгандан сўнг дастлаб аптекада идиш ювувчи, литографияда шогирд, босмахонада ҳарф терувчи бўлиб ишлади

Гладков самодержавие ҳукмронлигининг бу аччиқ кунларида аста-секин чиркин ҳаётнинг мағзини тушуниб ета бошлади ва унда бу ҳаётга нисбатан нафрат ҳисси уйғона бошлади. Федя онгининг шаклланишида революционер ишчилар билан танишув катта роль ўйнади. У кундалик тутиб, шеърлар машқ қила бошлади. Лекин лирикада шуҳрат топмаган ёш йигит, ўзини прозада синаб кўрди.

Ниҳоят, 1900 йили «Кубанское ведомости» газетасида унинг «Ёруғликка» номли биринчи ҳикояси босилди. Кўп ўтмай, Гладков М. Горький асарлари билан танишди. У ўз хотираларида «1900 йили мен биринчи марта Горькийнинг ҳаяжонлантирувчи товушини эшитдим ва унинг изидан бордим», — деб ёзади.

Улуғ пролетар ёзувчиси ёрдамида Гладков тўғри йўлга чиқди ва реалист ёзувчи бўлиб олди. Унинг «Кичик тоғлик», «Турма дарвозасида» ҳикоялари худди шу йўлда биринчи қадам бўлди. 1902 йили Гладков Екатеринодар шаҳар билим юртини тугатиб, бошланғич мактаб ўқитувчиси ҳуқуқи билан Забайкальега ишлаш учун жўнаб кетди. 1904 йили Чита социал-демократлари билан алоқа боғлади.Ўша йиллари каторгадаги кишилар ҳаётига оид «Йўлда», «Дайди» ва бошқа бир қанча очерклар ва ҳикоялар ёзди. Гладков ўқишини давом эттириш мақсадида 1905 йили Сибирдан Кавказга кетади. 1906 йилдан бошлаб у Россия социал-демократик партиясининг аъзоси ҳисобланади. Лекин реакция йилларида у яна Забайкальега кетишга мажбур бўлади ва ўша йили Сретенск шаҳрида революцион ишлари учун қамоққа олинади ҳамда тўрт йилга сургун қилинади. 1910 йили сургун муддати тугагач, Новороссийскка келиб, билим юртида ишлади. Шу йиллар давомида «Изгойлар» ва «Бурелом» асарлари устида иш олиб борди.

Гладков Улуғ Октябрь революциясининг дастлабки давридан бошлаб Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда фаол иштирок этди, очерклар, ҳикоялар ёзди. 1921 йили М. Горькийнинг ёрдами билан у Москвага келади. Дастлаб «Гознак»да директор, 1923 йилдан бошлаб эса «Янги дунё» журналида секретарь бўлиб ишлади.

Энди Гладков асарларида янги дунё кишиси, яъни ўз бахтини меҳнатда топаётган инсонлар типик қаҳрамонлар бўлиб қолди. Ниҳоят 1925 йилда ўқувчиларга тақдим этилган «Цемент» романи жуда катта қизиқиш билан кутиб олиниб, юксак баҳоланди. Бу асарда биринчи марта революцион воқелик, ўша давр кундалик ҳаёти, кишиларнинг интилиши, кураши ҳаққоний равишда очиб берилган, янги социалистик жамият қуришдаги қийинчиликлар, уни енгиш учун қилинган ҳаракат, янги замоннинг тараққиёт проблемалари тўғри қўйилганди. Максим Горький бу асарни ўқир экан, авторга шундай деб ёзган эди: «Менинг назаримда, бу ниҳоятда зўр, жуда аҳамиятли китоб. Бунда революция ғалабасидан кейин энг аҳамиятли замонавий тема — меҳнат биринчи марта чиройли ёритилган. Сизгача ҳеч ким бу темага бунақа куч билан қўл урмаган эди».

Социалистик жамият қуриш ва унга раҳбарлик қилиш проблемаси Гладковни доимо қизиқтириб келди ва кейинги йилларда унинг яратган «Кичик трилогия», «Энергия» номли асарлари бевосита — «Цемент»даги воқеаларнинг ривожланиши эканлигини кўрамиз.

Улуғ Ватан уруши йилларида Гладков ҳам барча совет кишилари қатори фашизмга қарши жангга отланди. Бу даврда ёзган «Қасам», «Она юраги» ҳамда Урал ишчилари ҳақидаги бошқа асарлари душманга қарши курашда зўр ғоявий кучга айланди. Уруш тугагач, Гладков М. Горький номидаги Адабиёт институтининг директори қилиб тайинланди. Улкан ташкилотчилик иши билан бир қаторда ижодий иш ҳам тўхтамади. Ёзувчининг бу даврда яратган асарлари кўпроқ автобиографик характерга эга бўлиб, рус халқининг ўтмиши, меҳнат кишиларининг ёрқин образи ва уларнинг ёруғлик ва бахт учун кураши реалистик тарзда тасвирланади. «Болалик ҳақида қисса», «Қочқин», «Чопқир йиллар» ва «Исёнкор ёшлик» каби асарлари шулар жумласидан. Шулардан иккитасига СССР Давлат мукофоти берилди. Энди Гладков улкан сўз санъаткорига айланди. 1958 йили бутун совет халқи Ф. В. Гладковнинг 75 йиллик юбилейини катта тантана билан ўтказди. Лекин ўша йили 20 декабрда улкан ёзувчи оламдан ўтди. «Исёнкор ёшлик»нинг тўртинчи китоби тугалланмай қолди, аммо Федор Гладков қаҳрамонлари — ишчи-фронтовик Глеб Чумалов, парторг Мирон Ватагин, фрезерчи Николай Шаронов ва бошқалар коммунистик ғояларнинг тантанаси учун курашаётган кишилар билан бир сафда қолаверди.

Х. ЖУМАЕВА,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти ўқитувчиси.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

ТАРИХИЙ АҲАМИЯТГА МОЛИК ВОҚЕА

Жаҳон жамоатчилиги, барча қитъаларнинг матбуоти КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежневнинг АҚШга қилган расмий визитини зўр эътибор билан кузатиб турибди. Визит тўғрисидаги хабарлар ва репортажлар газеталарнинг кўзга яққол ташланадиган ўринларида босиб чиқарилмоқда. Жаҳондаги энг йирик радиостанциялар ва телевизион станциялар шу мавзудаги ахборот билан ўз эшиттиришларини бошламоқдалар. Мақолалар ва шарҳларда олий даражадаги Совет—Америка учрашувлари ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш учунгина эмас, халқаро сиёсий иқлимни соғломлаштириш учун ҳам жуда катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидлаб ўтилмоқда.

Л. И. Брежневнинг визити Америка матбуотининг диққат марказида турибди. Газеталар Л. И. Брежнев тўғрисида биографик очеркларни ва жуда кўп фотосуратларни босиб чиқармоқдалар. «Нью-Йорк таймс» газетаси Л. И. Брежневнинг ёқимли сиймосини ва иззат-ҳурматга сазовор бўлган шахсий фазилатларини қайд қилиб, қуйидагиларни ёзади: «Умуман олганда у реализм, осойишталик ва барқарорлик руҳини ўзида мужассамлаштирган». «Ньюсуик» журнали муҳим халқаро проблемаларни ҳал этишда Л. И. Брежневнинг шахсан кўрсатган хизматлари катта эканлигини уқтириб ўтади.

«Никсон ҳукумати, — деб ёзади «Вашингтон пост» газетаси, — Л. И. Брежнев билан учрашувни Р. Никсон иккинчи марта президент қилиб сайланганидан кейинги давр тарихида халқаро миқёсдаги энг муҳим ва энг катта воқеа деб ҳисоблаётганлигига шак-шубҳа йўқ». «Санди стар» газетаси Л. И. Брежневнинг АҚШга қилган «визити учун КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленуми замин тайёрлаб берганлиги» бу визитнинг ғоят муҳим эканлигидан далолат беради, деб ҳисоблайди.

Чехословакияда чиқадиган «Лидове демокрацие» газетаси қуйидагиларни ёзади: «Социалистик ҳамдўстликдаги барча давлатлар СССР билан АҚШ ўртасидаги икки томонлама муносабатларнинг яхшиланишини, улар ўртасида ҳамкорликнинг ривожланишини табрикламоқдалар». Л. И. Брежневнинг АҚШга визити, — деб таъкидлайди Болгариянинг «Работническо дело» газетаси, — тасодифий ҳолатлар натижаси бўлмай, балки Совет Иттифоқи изчил ташқи сиёсатининг табиий ва қонуниятли ифодасидир. Бу сиёсат КПСС XXIV съезди эълон қилган тинчлик программасида ўзининг конкрет ифодасини топди.

Францияда чиқадиган «Насьон» газетаси ёзади: Л. И. Брежнев АҚШ раҳбарлари билан музокараларда асосий эътиборни кескинликни доим юмшатиб бориш кераклигига уларни ишонтиришга қаратади. «Юманите» газетаси бундай деб ёзади: «Совуқ уруш»ни қумсаб эсга олаётган кишиларнинг тазйиқига қарамай, американикларнинг кўпчилиги Совет Иттифоқи билан яхши муносабатлар ўрнатиш ва Шарқ билан Ғарб ўртасида сиёсий ҳамда иқтисодий ҳамкорлик ғояси ва практикасини маъқулламоқда, деган таассурот вужудга келмоқда».

Италиянинг «Унита» газетаси КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг визити Совет Иттифоқи билан АҚШ ўртасидаги музокараларда «янги босқич» бошланганидан далолат беради, деб ҳисоблайди.

Канадада чиқадиган «Оттава жорнэл» газетаси Л. И. Брежневнинг визити Совет—Америка муносабатларини янада яхшилаш, ўзаро ишонч ва иззат-ҳурматни мустаҳкамлаш учун жуда муҳим аҳамиятга эга, деб таъкидлайди.

Қоҳира газеталари Л. И. Брежневнинг визитига катта эътибор бермоқда. «КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев билан АҚШ президенти Р. Никсон ўртасида олий даражадаги иккинчи учрашув», — деб ёзади «Ал-Аҳром» газетаси, — учинчи жаҳон уруши хавфини туғдирган халқаро конфронтация даври қолдиқларини тугатиш соҳасида тарихий босқич бошланганлигидан далолат беради». Газета СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатлар тасодифий ёки ўткинчи бир ҳодиса эмаслигини эслатиб ўтади. «Ҳар икки томон учун мақбул бўлган алоқаларнинг янги асослари ва формулаларини қидириб топишни ва эски асос ва формулаларга чек қўйишни талаб этган объектив зарурат ва воқеаларнинг бориши, — деб таъкидлайди газета, — бу муносабатларни мустаҳкамлашни тақозо қилади».

Японияда чиқадиган «Иомиури» газетаси қуйидагиларни ёзади: бутун дунёда тинчликни сақлаш нуқтаи назаридан олиб қараганда, АҚШ билан СССР ўртасида тинч-тотув яшаш системасининг ривожлантирилиши ҳақиқатан ҳам кўнгилдагидек ҳодисадир.

Индонезиянинг «Жакарта таймс» газетаси Л. И. Брежневнинг визити ғоят муҳим воқеа, деб ҳисоблайди. Газета ҳар икки мамлакат раҳбарларининг музокаралари халқаро кескинликни юмшатишга ёрдам беради, деб ишонч билдиради.

Ҳукмрон Ҳиндистон Миллий Конгресс партияси Умумҳиндистон комитетининг бош секретари Азиз Имом бундай деди: «КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг АҚШга визити Совет Иттифоқининг халқаро кескинликни юмшатиш, халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш йўлини қатъият ва изчиллик билан амалга ошираётганлигини яна бир марта исбот қилади». Азиз Имом ТАСС мухбири билан суҳбатда КПСС Марказий Комитети Бош секретари миссиясининг муваффақият қозонишига ишонч билдириб, қуйидагиларни айтди: «тинчлик ва халқлар ҳамкорлиги ишини изчил ва сабот-матонат билан ҳимоя қилаётганлиги туфайли ном чиқарган Л. И. Брежневнинг шахсий фазилатлари музокараларнинг самарали ўтишига ёрдам берадиган муҳим омилдир».

(ТАСС).

ВАШИНГТОН. Суратда: конгресс биноси — Капитолийнинг умумий кўриниши.

ТАСС фотохроникаси.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЖЎНАБ КЕТДИ

БРЮССЕЛЬ, 19 июнь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, «Правда» газетасининг бош редактори М. В. Зимянин бошчилигидаги КПСС делегацияси Брюсселдан Москвага жўнаб кетди.

Бельгия Социалистик партияси раҳбарлигининг таклифига биноан бу ерда меҳмон бўлиб турган делегацияни аэродромда Бельгия социалистик партиясининг раислари А. Коолс ва Й. Ван Эйнде, партия ташқи ишлар комиссиясининг раиси В. Ларок, социалист депутат Л. Раду, партиянинг миллий секретарлари Ж. Люйтен ва А. Леонар узатиб қолдилар.

Узатиб қолувчилар орасида СССРнинг Бельгиядаги элчиси В. М. Соболев ҳам бор эди.

ХАЛҚАРО СЕМИНАР

ХЕЛЬСИНКИ. Финляндиянинг Лахти шаҳрида ёзувчиларнинг традицион халқаро семинари очилди. Семинар ишида 20 га яқин мамлакат, шу жумладан, Венгрия, ГДР, Польша, Румыния, Совет Иттифоқи, Югославия вакиллари иштирок этмоқда. Ёзувчилар, шоирлар, таржимонлар ва танқидчилар уч кун давомида ҳозирги бадиий адабиёт проблемаларини муҳокама қиладилар.

(ТАСС).

СССР—АҚШ: ФАН-ТЕХНИКА ҲАМКОРЛИГИ

СССР Министрлар Советининг давлат фан ва техника комитети АҚШнинг бешта катта фирмаси билан фан-техника ҳамкорлиги қилиш тўғрисида битим тузди. **Комитет раисининг ўринбосари Д. М. Гвишиани** ТАСС мухбири билан суҳбатда шу битимларнинг бажарилиши ҳамда Америка фирмалари билан ўзаро манфаатли алоқаларни ривожлантириш истиқболлари тўғрисида гапириб берди.

— КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 1972 йилнинг майида Москвада АҚШ президенти Р. Никсон билан олиб борган музокаралари Совет—Америка муносабатларини ривожлантириш асоси бўлди. Фан ва техника соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида совет ҳукумати билан Америка ҳукумати ўртасида имзоланган битим ҳар икки мамлакатнинг илм-фан ва техника ташкилотлари ўртасида янада қалин ва мунтазам алоқалар ўрнатишга ёрдам беришга даъват этилган. Битимда энг муҳим темаларни ишлаб чиқишда олимлар ва мутахассисларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш учун катта имкониятлар кўзда тутилган.

Давлат фан ва техника комитети АҚШнинг бир қанча катта фирмалари билан шундай алоқалар боғлаб турибди. Совет мутахассислари «Оксидентл петролеум корпорейшн» фирмасининг ходимлари билан бирга нефть ва газ қазиб чиқариш ва уни қайта ишлаш, ўғит ва химиявий дориюор ишлаб чиқариш, металл ишлаш янги процессларини ишлаб чиқиш, қаттиқ чиқитлардан фойдаланиш каби ғоят хилма-хил проблемаларни ҳал қиладилар. «Браун энд рут инк» фирмаси билан биргаликда лойиҳалаш ва қурилишда, турли лойиҳаларни ишлаб чиқишда, жумладан нефть ва газ ташишда меҳнатни ташкил этиш ҳамда бошқариш методлари ва техникавий воситалари соҳасида ҳамкорлик қилиш мўлжалланади. «Хьюлетт-Паккард компани» фирмаси билан яқинда тузилган битимда медицина электроникаси, илмий ўлчов асбоблари соҳасидаги ва кичик электрон ҳисоб машиналарини ишлатиш соҳасидаги ишлар кўзда тутилган. Совет Иттифоқи билан «Женерал электрик компани» фирмасининг мутахассислари электр машинасозлик соҳасида биргалашиб иш олиб боришади. «Интернэшнл телефон энд телеграф корпорейшн» фирмаси билан тузилган битим натижасида янги алоқа воситалари, электр компонентлар ва халқ истеъмоли моллари яратилади.

Шу битимларга мувофиқ икки мамлакат бир-бири билан фан-техника маълумотлари, турли ҳужжатлар, маҳсулот намуналарини алмашлайди. Мутахассис стажёрларнинг сафарлари, лекция ва симпозиумлар ташкил этилади. Турли фан-техника проблемаларини анализ қилиш учун қўшма консультациялар, шунингдек бошқа ҳамкорлик формалари ташкил этилади.

Кенг кўламдаги битимлар билан бирга айрим масалалар хусусида илмий-техникавий ҳамкорлик қилиш тўғрисида ҳам протоколлар имзоланди. Оғир энергетика ва транспорт машинасозлиги министрлиги «Жой Мэнюфэкчуринг компани» фирмаси билан биргалашиб кўмир қазиб чиқарувчи машина-ускуналар, шахталарда чангга қарши курашувчи механизм ва системаларни ишлаб чиқади. Комитет билан «Артур Андерсен энд компани» фирмаси саноат, илмий тадқиқот ишлари ва савдо-сотиқда энг янги информацион бошқариш системаларидан фойдаланиш соҳасида ҳамкорлик қилишмоқчи. Электр техника саноати министрлиги билан «Женерал электрик компани» фирмаси мутахассислари ўзгармас ток электр линиялари учун юксак вольтли машина ускуналар билан катта қувватли турбогенераторлар яратиш мавзуини биргалашиб ишлаб чиқишади.

Ҳар иккала томон қўшма семинар ва симпозиумлар ўтказиб туришга катта аҳамият бермоқда. Кейинги вақтларда бундай семинар ва симпозиумлар анча кўпайди. Шу йил совет ва америка мутахассислари ўн мартадан зиёд шу тахлитда учрашишди.

Совет Иттифоқи мутахассислари билан қалин алоқа ўрнатишга АҚШнинг тобора кўпроқ фирмалари қизиқмоқда. Масалан, «Вестингауз электрик корпорейшн», «Юнион кербид корпорейшн» фирмалари ва бошқа бир қанча фирмалар гидрогенератор ва турбогенераторлар, трансформатор, газ турбиналари, изоляцияловчи материаллар, ток манбалари, электр пайвандлаш машина-ускуналари яратишда ҳамкорлик қилишни таклиф этишмоқда. Америка пўлат қуйиш саноати, нефть, газ, химия саноатининг катта-катта концернлари, машинасозлик компаниялари, етакчи авиацион фирмалари ҳамкорлик қилишга тайёр эканликларини айтишди.

Америка фирмаларининг совет ташкилотлари билан илмий-техникавий алоқаларини АҚШнинг кўпгина банклари рағбатлантирмоқда. Бу банклар бўлғуси иқтисодий лойиҳаларни пул билан таъминлашда қатнашиш учун замин тайёрламоқда. Бундай алоқаларнинг нафи равшан.

СССРда минерал ўғит ишлаб чиқарувчи саноат комплексини қуришда ҳамкорлик қилиш тўғрисида, шунингдек АҚШдан СССРга суперфосфор кислотаси, СССРдан АҚШга химиявий ўғит юбориш тўғрисида шу йил апрелда бояги «Оксидентл петролеум корпорейшн» билан тузилган битим шунга мисол бўла олади. Икки мамлакатнинг бир-бирига мол юбориш ҳажми 8 миллиард долларга етиб боради. Буни СССР билан АҚШ ўртасида тузилган энг катта савдо битими деса бўлади. АҚШ ҳукумати шу битимни маъқуллаганлиги Совет Иттифоқи билан муносабатларни яхшилашга Америкада нақадар муҳим аҳамият берилаётганлигини билдиради

Лицензия сотиш ва харид қилиш фан-техниканинг истиқболли формасидир. Чикагодаги «Ай-Си-Индастриз» корпорацияси правлениесининг раиси У. Жонсон АҚШ савдо-саноат доираларининг фикрини ифодалаб, бундай деди: «Лицензия савдосининг ҳар икки томонга нафи бор. Бизни қизиқтирувчи совет моллари ва технологик процесслари бор. Совет Иттифоқи эса бизнинг баъзи молларимиз ва технологик процессларимиздан фойдаланиб, наф кўриши мумкин». Шунинг учун ҳам «Рейнольдс металс компани» билан «Кайзер алюминум энд кемикэл корпорейшн» машҳур фирмалари магнит майдонида алюминий ва унинг қотишмаларини қўйиш услубига совет лицензиясини харид қилишди. Бу усулни қўллаш меҳнат унумдорлигини 10-30 процент ошириш, металл сарфини эса ҳар тонна буюмга ўрта ҳисобда 3-5 килограмм камайтириш имконини беради.

СССРда эса газ мотокомпрессор, абразив буюм, касса аппаратлари ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш лицензияларидан фойдаланилади.

Совет — Америка битимига мувофиқ фан-техника ҳамкорлиги аралаш комиссияси тузилди. Энергетика, сув ресурслари, қишлоқ хўжалиги, химиявий катализ, микробиология, бошқаришда электрон ҳисоблаш машиналаридан фойдаланиш ишчи группалари шу соҳаларнинг ҳар бири бўйича тематикаларни асослашди. Бултурги йил мобайнида икки мамлакат фан-техника ҳамкорлигининг якунлари 1973 йил мартида Вашингтонда чиқарилди. Биринчи сессияда ўрмон хўжалиги, стандартлаш, океанография, транспорт, электр металлургия, физика соҳаларида қилинадиган ҳамкорлик янги йўллари тўғрисида келишиб олинди.

Фан-техника алоқаларининг кенгайиши, совет ва америка олимлари, инженерларининг фикрлашиб туриши ва ижодий ҳамкорлиги халқларимиз ўртасида ҳамжиҳатликни янада кучайтиришда бутун дунёда тинчлик ишини мустаҳкамлашга ёрдам беради.

А. СТРОГАНОВ.

ЎЗБЕКИСТОН Ахборот

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

«ЁШ ГВАРДИЯ» АНДИЖОНДА

Тошкентдаги ўзбек давлат «Ёш гвардия» драма театрининг коллективи шу кунларда Андижон области бўйлаб гастролларни давом эттиряпти. Улар андижонликлар ҳузурида «Биринчи бўса», «Оқар сувлар», «Беш кунлик куёв», «Трибунал», «Ойдин» ҳамда «Алғов-далғов» асарларини намойиш қилмоқдалар.

Б. ЗОКИРЖОНОВ, М. КАРИМОВ.

КИЧКИНТОЙЛАРГА СОВҒА

Балиқчи районида марказлашган колхозлараро мактабгача болалар муассасаси тармоқлари йилдан-йилга кенгаймоқда. Кейинги икки йил ичида «Социализм», «Қизил Юлдуз», Карл Маркс номли, Ленин номли, Киров номли колхозларда янги типдаги боғча бинолари фойдаланишга топширилди.

Яқинда яна «Ленинград» ва «Москва» колхозларида 140 ўринли, «Қизил Юлдуз» колхозидаги 90 ўринли болалар боғчалари ишга туширилади.

Ш. АБДУРАҲМОНОВ.

ЯНГИ СПОРТ МАГАЗИНИ

Урганч шаҳрининг марказида яна бир спорт магазини қурилиб фойдаланишга топширилди. Магазинда турли спорт буюмлари, моторли ва моторсиз қайиқлар сотилаётир. Магазиннинг очилиши спорт шинавандаларини хурсанд қилди.

А. ЭШМАТОВ.

ҲОДИСА

БУРГУТНИ ЕНГГАН БОЛА

Абдурасул сўйган товуғини Кавардан қишлоғидан оқиб ўтадиган Қорасув дарёсининг қирғоғида тозалаб ўтирарди. Тепада гир айланаётган бургутга кўзи тушди. Йиртқич қуш болани менсимадими, Абдурасулга қараб қуюндай ташланди. Абдурасул бўш келмади, йиртқич билан олиша кетди. У товуқни олиб қочмоқчи бўлган бургутни савалаб ҳолсизлантирди. Уйига товуқ билан бургутни кўтариб келган фарзандини кўрган Сафар ака ҳайрон қолди. Юқори Чирчиқ район «Политотдел» колхозида яшовчи Абдурасул Сафаров бургутни уйида уч-тўрт кун боқиб, сўнгра ўлжани Тошкент ҳайвонот боғига топширди.

Қ. АБДУЛЛАЕВ.

Пойтахтимизнинг Беруний проспекти билан Темиртов кўчаси муюлишида қад ростлаган бу ошхона иш бошлаганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин бу ерда тайёрланаётган мазали ва сифатли таомлар хўрандаларга маъқул тушиб қолди. Октябрь район ошхоналар трестига қарашли 14-ошхонанинг мазкур бўлимида асосан миллий таомлар тайёрланади. Овқатланиш зали ҳар вақт гавжум. Ўз-ўзига хизмат қилиш йўлга қўйилган. Бош ошпаз М. Каримов бошлиқ пазандалар санъатидан хўрандалар мамнун.

И. Глауберзон фотоси.

ЯНГИЧА ТЎЙЛАР, ЯНГИЧА ЎЙЛАР

ЯНА ТЎЙЛАРИМИЗ ҲАҚИДА

Тўй — оддий маросим эмас. Тўй ҳар бир даврнинг руҳи ва имкониятлари, кишиларнинг ахлоқий ва маънавий камолоти даражаси, турмуш фаровонлиги билан боғлиқ. Тўй умуман икки ёшнинг биргаликда турмуш қуришига қаратилган биринчи қадами бўлса, иккинчи томондан, ҳар бир даврнинг кўзгуси, мавжуд ижтимоий-иқтисодий муносабатларнинг кичик бир формада мужассамлашиб намоён бўлишидир. Шу жиҳатдан қараганда бахтли, ажойиб замонамизнинг тўйлари гўзал ва бенуқсон бўлмоғи, ёшларимизни тарбиялашда ижобий таъсир этмоғи лозим.

Тўй икки ёшнинг эндигина бошланаётган турмушидаги биринчи дақиқадир. Шунинг учун ҳам тўйга чақирилган барча меҳмонлар бу ажойиб дақиқанинг иштирокчилари сифатида тўпланадилар, янги оиланинг ташкил топиши билан боғлиқ бўлган шодиёналарда иштирок этадилар. Тўйга кўпчиликнинг келиши ҳам икки ёшнинг ҳурматидир. Тўй иштирокчилари оддий кузатувчигина бўлиб қолмасдан, тўйни ташкил этишда, уни ўтказишда икки ёшга меҳмонларни яхшилаб кутиб олишда ёрдамлашишга уринадилар. Бу, халқимиз орасида узоқ йиллар давомида шаклланиб, ривожланиб келган коллективчилик, ҳамжиҳатлик, дўстлик, ўртоқлик муносабатларининг кўринишидир. Лекин ҳозирги кунда тўйларимизда икки ёшнинг бахтли турмушини таъминлаш билан асло боғлиқ бўлмаган жуда кўп кераксиз урф-одатлар, ортиқча харажатлар учраб турибди. Булар бир томондан, эндигина турмуш қураётган икки ёшнинг елкасига катта харажатларни юкласа, иккинчи томондан, исрофгарчиликларга олиб келмоқда. Ортиқча харажатлар, тўйдаги тартиб-интизомни бузишга олиб келаётган ичкиликбозликлар тўйнинг афзаллиги эмас, балки унинг нуқсонидир. Ҳақиқий замонавий тўй—тўй эгаларидан ўз қадрини сақлашни — меҳмонларни яхши кутиб олиш билан бирга ўзини ҳам ортиқча харажатлар қилиб қийналиб қолмаслигини, қарзга ботмаслигини талаб қилади. Ўзини қадрлаган одам ҳеч қачон бир кунда ном чиқарга тўй қилиб, кўп йиллар давомида топган-бойлигини бир кечада кўкка совуриб, эртасига бирор нарсага муҳтож бўлиб қолишни истамайди. Тўйда бўлаётган ортиқча харажатлар ота-она учунгина эмас, балки эндигина турмуш қураётган икки ёшнинг турмуши учун ҳам дахлдидир.

Ортиқча харажатлар билан ном чиқаришга қилинган катта тўйлардан сўнг айрим ёшлар бир неча йиллар давомида пешона тери билан топган пулларини ўз турмушини яхшилашга эмас, балки тўйда орттирган қарзларини тўлашга сарф қилмоқдалар.

Шаҳар ва қишлоқлардаги баъзи бир ким ўзарга қилинадиган тўйлар икки ёшнинг турмуши учун бевосита алоқаси бўлмаган жуда кўп нарсаларни олишни талаб қилмоқда. Тўйдан кейин бошланадиган турмуш ҳаётдаги биринчи қадам. Бу даврда оила учун керак бўлган ва керак бўлмаган ҳамма нарсаларни олиш ва шу асосда жуда кўп ортиқча харажатларга йўл қўйиш эҳтиёжи бормикин? Келин ва куёв учун йигирма-ўттиз сидра сарпо қилиб, гарнитур олиш ва шу асосда кўп ўринсиз харажатларга йўл қўйиш кундан-кунга авж олмоқда. Ҳаммамиз шу нарсани кўриб турамиз, уларнинг кераксиз эканлигини биламиз, лекин ҳамиша ҳам тўй қилаётган ўртоқларга етарли йўл-йўриқ кўрсатиб, маслаҳат беравермаймиз.

Биз оддий кузатувчилар бўла олмаймиз. Ҳар бир ташкилотнинг раҳбари шундай ишларга ҳам бевосита раҳбарлик қилиши тўйларни тартибга солишнинг энг асосий шартларидан бири бўлиб қолди. Баъзан тўйлардаги ортиқча харажатлар ҳақида доим гапириб юрган кишиларнинг ўзлари ҳам тўй қилганларида ана шундай харажатларга йўл қўймоқдалар. Тўйлардаги ортиқча харажатларга ва исрофгарчиликларга барҳам бериш, тўйнинг тарбиявий аҳамиятини, маданий савиясини кўтариш энг муҳим вазифалардан биридир.

Радио ва телевидение, матбуот саҳифаларида тўйларимиз, уларнинг савияси ҳақида қатор эшиттиришлар, материаллар ёритилди. Бу фикр-мулоҳазалар республикамиз меҳнаткашлари томонидан қизғин кутиб олинди. Аммо тўйлардаги ортиқча харажатлар ҳануз содир бўлмоқда. Бу ҳол республикамиз жамоатчилигидан, колхоз ва совхозлар, корхоналар раҳбарларидан тўйларни тартибга солиш, уларни замон руҳи ва талаби асосида ўтказишга раҳбарлик қилиш, йўл-йўриқ кўрсатишни талаб қилади.

Тўйларимизда ичкиликбозлик ҳоллари ҳам йўқ эмас. Ичкиликка минг-минглаб сўм пулни беҳуда сарфлаш тўйнинг тартибли ўтишига ҳам, кишиларимизнинг соғлиғига ҳам, ёшларимизнинг тарбиясига ҳам салбий таъсир этаётганлиги бу борада маълум бир тартиб ўрнатишни тақозо этиб қолди. Ичкилик, аввало, ортиқча, ўринсиз харажат. Иккинчидан эса, ҳеч ким, ҳеч қачон кўп ичкилик билан тўй қилиб, уруш-жанжалларга сабабчи бўлиб, обрў орттирган эмас, орттира олмайди ҳам.

Тўйларимизнинг савиясини пасайтириб юбораётган саёқ созандалар, уларнинг ғоявий паст ашулалари ва рақслари ёшларимизнинг тарбиясига салбий таъсир этиши ўз-ўзидан кўриниб турибди. Лекин бу борада ҳам етарли тадбирлар кўрилгани йўқ. Пешона тери билан заводда ёки колхоз ва совхозларда ишлаб, пул топган ишчи ёки колхозчи 400-500 сўм ва ундан ортиқроқ пулни қандайдир саёқ созанданинг икки-уч соатлик хизматига бериши ёки ғоясиз ашула ва юксак санъат талабларига зид бўлган ўйинлари учун кўплаб пул «қистириши»ни қандай изоҳлаш мумкин?! Бу — тўқликнинг, фаровон турмушнинг ифодаси эмас, балки маданиятсизликнинг, ўз меҳнатига, пешона терига ҳурматсизликнинг ифодасидир.

Тўйларимизда рўй бераётган ортиқча харажатлар келин-куёв сарпосида ҳам кўзга ташланади. Келин-куёвга сарпо қилишда улар ўн-ўн беш йил кийдиган кийимни, рўзғор учун керак бўлган ва бўлмаган барча нарсаларни бирданига олиб бориш шартмикан?! Ёшларни текинхўрликка ўргатиб қўйилмасмикан?! Тўй икки ёшнинг бирга турмуш қуриши билан боғлиқ бўлган маросим экан, бу ўринда энг зарур нарсалар олиб берилса, ёшлар керак бўлган нарсаларини меҳнат қилиб, пешона тери билан топишга ўргатилса жоиз бўлармиди? Баъзи ота-оналар ўғлимга ёки қизимга ҳамма нарсани олиб бериб, рўзғорини бут қилсам, бахтиёр қиламан деб ўйлайдилар. Бу, бахт йўлига бошлаш эмас. Одамга ҳеч қачон осон топилган бахт, осон топилган молу-дунёнинг қадри бўлмайди. Бу ҳол текинхўрликка, бошқалар ҳисобига кун кўришга интилишга ўргатади, холос.

Айрим ҳолларда қайнона ва қайнота келини ё куёвига қуда томонидан қилинган сарпога қараб баҳо беради. Ахир, қиз чиқараётган ёки келин олаётган кишининг мақсади маълум миқдорда сарпо олиш эмас-ку! Шундай ҳоллар ҳам рўй бермоқдаки, келин куёвга тўйдан кейин ота-онанг уни қилмади, буни қилмади, деб таъна қилиши оқибатида ёшларнинг ширин турмушлари бузилиб кетишгача бориб етмоқда. Бундай кўнгилсиз ҳоллар ҳақида кўпчилик хат ёзиб, тўйни олди-сотдига айлантириш, келин билан куёвни қадрини берилган сарпо билан ўлчашга йўл қўйилмасликни талаб қилмоқда.

Бухоро областидан Истат Тиллаева ўз турмуш ўртоғи билан севиб турмуш қурганини, тўйда эса фақат энг зарур нарсалар олинганлигини бизга ёзади. Тўйимиздаги баъзи етишмовчиликлар, деб давом этади у, бизнинг ўзаро ҳурматимиз олдида асло сезилмади. Биз биргалашиб ишлаб, биргалашиб рўзғорнинг кам-кўстини битказдик. Уйимиздаги ҳар бир нарса ўз меҳнатимиз эвазига келгани учун ҳам унинг қадрига етамиз.

Фарғона области, Охунбобоев районидан Турдиали Исоқов бизга хат ёзиб, тўйлар масаласига жиддий эътибор бериш зарурлигини айтди. У бундай деб ёзади: «Бундан буён бўладиган тўйларимиз тўқчилик ва серобчиликни оёқ ости қилмай, исроф қилмай, кўр-кўрона иш қилмай, пешона тери билан топилган нонимизни самимият билан дастурхонга қўйиб, келаётган меҳмонларнинг кўнглини олсак, ниҳоятда ўринли бўлар эди».

Ҳозирги кунда тўйлар ҳақида яна ўйлашга тўғри келиб қолди. Кишиларимиз пешона тери билан топаётган ҳалол даромадини ноўрин харажатларга сарфламай, турмуш маданиятини юксалтириш, яхши кийиниш, ейиш-ичиш, яхши уй-жой қуриш, маънавий камолот учун сарфлашга ўргатиш — ҳаммамизнинг виждон бурчимиз. Бу борада матбуот саҳифаларида кекса отахонларимиз, партия ва совет ташкилотлари раҳбарларининг фикрларини, таклиф ва мулоҳазаларини эшитиш — тўйларимизнинг тарбиявий таъсирини, маданий даражасини юксалтириш ва ташкилий томонларини яхшилашга катта ёрдам беради деб ўйлаймиз.

Эркин ЮСУПОВ,
Янги урф-одатларни жорий қилиш республика комиссиясининг раиси, профессор.

СПОРТ ХАБАРЛАР

МУСОБАҚА НИҲОЯСИДА

Республика XVI спартакиадаси программаси бўйича ўтказилган баскетбол ва волейбол мусобақалари тугади. Хотин-қизлар ва йигитлар ўртасида ўтказилган бу ўйинлар Тошкент, Чирчиқ, Наманган ва Қўқонда давом этди. Бир ҳафтадан кўпроқ давом этган мусобақаларда 46 команда — 500 га яқин спортчи биринчилик учун ўзаро куч синашди. Наманганда ҳал қилувчи ўйин тошкентлик армиячилар билан қўқонлик баскетболчилар ўртасида бўлди. Учрашув 62:63 ҳисобида тугаб, қўқонликлар биринчиликни олишди. Тошкентдаги «Ёшлик» спорт манежида ўтказилган мусобақаларда пойтахтнинг «Старт» спорт клуби аёллари ғолиблик қилишди. Иккинчи ва учинчи ўринларни Чирчиқ ва Наманган командалари олди. Қўқон ва Чирчиқда волейболчилар беллашдилар. Бу ўйинларда Тошкент Давлат университети волейболчилари учрашувларни мағлубиятсиз ўтказиб, ғолиб команда номига сазовор бўлишди. Тошкент жисмоний тарбия институтининг талабалари эса, барча ўйинларни ғалаба билан якунлашган бўлса-да, охирги учрашувда пешқадамликни самарқандлик студентларга бой бериб қўйдилар.

СОВРИНДОРГА ЙЎЛЛАНМА

Тошкент областининг Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» номли совхоз физкультура коллективи совриндор бўлди. Совхоз футболчилари энг яхши қишлоқ командасига бериладиган область «Оқ олтин» кубогини қўлга киритишди. Совхоз командаси ҳал қилувчи ўйинда Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхоз футболчилари дарвозасига жавобсиз беш тўп киритиб ғалаба қилдилар. Совриндор команда республика кубоги учун курашга йўлланма олди.

СОВЕТ КОМАНДАСИ ҒОЛИБ

Испания пойтахти Мадридда бир неча кун давом этган Европа чемпионати мусобақалари охирлади. Энг кучли оғир атлетикачилар олишувида совет терма командаси йирик ғалабага эришди. Полвонларимиз олтитадан олтин, кумуш ва бронза медалларини қўлга киритдилар. Энг кўп — 89 очко тўплашди. Мусобақа таниқли совет полвони Василий Алексеевнинг муваффақияти билан тугади. Штангачимиз силтаб кўтаришда 240 килограммни боши узра кўтариб жаҳон рекорди ўрнатди. Даст кўтаришда ҳам 177,5 килограммлик натижа билан биринчи бўлди. Икки кураш ҳисобида 417,5 килограмм билан жаҳоннинг юқори кўрсаткичига эришди.

ШУ ҲАМ СТАДИОНМИ?

Район марказида бир стадион бор. Нуроталик спорт мухлислари унга ўзларича ном қўйиб олишган. «Тўртёғоч» ёки «Тўрсиз дарвоза» дейилса, ёшлар кўз ўнгида стадионнинг «антиқа» манзараси гавдаланаверади. Дарвозалари ўрнига иккитадан қозиқ қоқилган майдонни қишда қор босса, ёзда қовжираган ёввойи ўтлар макони. Баҳор ва кузда турли томондан қуюлувчи оқова сувлар билан тўлади. Район раҳбарлари эса, бундай «ўхшаши йўқ» манзарага маҳлиёми, кузда тутилган режаларни амалга оширишга шошилишмаяпти...

(Редакцияга келган хатдан).

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 12.35 — Янгиликлар. 12.45 — Дактари (бадиий фильмнинг 10-серияси). 14.00 — Ўртоқ Л. И. Брежневнинг АҚШга визити. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Мактабимиз — фахримиз. 19.15 — Ахборот. 19.30 — Шеърият мухлисларига. 19.40 — Ахборот. 20.00 — Тўрткўл баҳодирлари 20.25 — Халқ бастакорлари. Ғанижон Тошматов. 21.25 — МОСКВА. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг АҚШга визити. 22.25 Футбол: СССР — БРАЗИЛИЯ. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 11.30 — Қўғирчоқ фильм. 12.15 — Менинг исмим Хўжа (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. 19.30 — Телеочерк. 21.25 — Ўртоқ Л. И. Брежневнинг АҚШга визити. 22.25 — ТОШКЕНТ. 22.35— Бадиий фильм. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент кўрсатувлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 21/VI да Севги тумори.

КИНО

Салом ва хайр— «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Ўрнини топган киши — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Бахтли кема командири —«МОСКВА» (тоқ соатларда), «ВОСТОК», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Сақлаб қолинган исм (эрталаб соат 11, кундуз соат 5), Гапираверишсин (кундуз соат 1, 3, кеч соат 7, 8.45, 10.30 минутда) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Филлар — менинг дўстларим (2-серия) —САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Ўсмирлар — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Сайҳа — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Ўжар капитан — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Сибирлик аёл — «ДРУЖБА» (кундуз соат 4, 5, кеч соат 8 да).

Катта сайр — «ЎЗБЕКИСТОН» (кеч соат 8 да).

ЛЕНИН КОМСОМОЛИ БОҒИНИНГ «Яшил театрида» «СИЗ ЁҚТИРГАН САНЪАТКОРЛАР» туркумида

22 июнда

Фарғоналик лирик хонанда Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Таваккал ҚОДИРОВ.

23 июнда

Қирғизистонда хизмат кўрсатган артистка Ёрқиной ХАТАМОВА ва солист Исроил УСМОНОВ.

24 июнда

Хушовоз хонанда Ўзбекистон ССР халқ артисти Мурoджон АҲМЕДОВ иштирокида

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:
Боғ қошидаги «ТАНОВОР» ашула ва рақс ансамбли.

Концерт кеч соат 8.30 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Касса кундуз соат 12 дан ишлайди.

СИЗНИ КУТАМИЗ ҚЎШИҚ ВА РАҚС ШАЙДОЛАРИ.

ЎЗБЕКИСТОН ТРАВМАТОЛОГИЯ ВА ОРТОПЕДИЯ ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ қуйидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Катталар травматология бўлимига — катта илмий ходим, кичик илмий ходимлар (3).

Болалар ортопедия бўлимига — бўлим раҳбари, катта илмий ходимлар (2), кичик илмий ходимлар (5);

Катталар ортопедия бўлимига — кичик илмий ходимлар (4);

2-травматология бўлимига — кичик илмий ходимлар (2);

Рентгенология бўлимига — бўлим раҳбари, кичик илмий ходимлар (2);

Физиология лабораториясига — 2-лаборатория бўлимининг раҳбари;

Патоморфология лабораториясига — катта илмий ходим;

Ташкилий-методика бўлимига — кичик илмий ходим.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар институт директори номига қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳар, Каблуков кўчаси, 5-уй.

АҲОЛИНИНГ ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ МОЛЛАРИГА БЎЛГАН ЭҲТИЁЖИНИ ВА САВДО КОНЪЮНКТУРАСИНИ ЎРГАНИШ БЎЙИЧА БУТУНИТТИФОҚ ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ институти (ВНИИКС)нинг Ўзбекистон филиали вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходимлар — савдо экономикаси, халқ хўжалигини планлаштириш;

кичик илмий ходимлар — саноат моллари товаршунослиги, озиқ-овқат моллари товаршунослиги, савдо экономикаси, иқтисодий кибернетика (2).

Конкурсда илмий даражаси бўлган кишилар, шунингдек олий маълумот ва катта ишлаб чиқариш стажига эга бўлган юқори малакали мутахассислар иштирок этиши мумкин.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ариза ва ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент, ГСП, Ю. Фучик кўчаси, 2 «а» уй.

ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТ МИНИСТРЛИГИ ТОШКЕНТ МАДАНИЙ-ОҚАРТУВ ТЕХНИКУМИ 1973—74 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумда кутубхона ва клуб бўлимлари мавжуд. Клуб бўлими театр (музикали драма), клуб ишлари бўйича режиссёрлар, безатувчи рассомлар, хор дирижёрлари, музика, хореография, бадиий ҳаваскорлик коллективлари учун раҳбарлар тайёрлайди.

Музика группасида рубоб, чанг, най, доира, танбур, ғижжак, дутор, пианино ва аккордеон асбоблари бўйича мутахассисликлари мавжуд.

Кутубхонашунослик бўлими оммавий кутубхоналар учун (район, шаҳар, область) кутубхона мудирлари тайёрлайди.

Техникумда қатнаб ўқийдиган ва сиртқи бўлимлар бўлиб, ўқиш муддати: ўрта маълумотлилар учун кутубхона бўлимида — 1 йилу 10 ой, клуб бўлимининг ҳамма группаларида — 2 йилу 4 ой. Тўлиқсиз ўрта маълумотлилар учун кутубхона ва хореография группаларида — 3 йил.

Сиртқи бўлимнинг методист-ташкилотчи, кутубхонашунослик группаларига шу соҳада ишлаб турган ўрта маълумотлилар қабул қилинади. Ўқиш муддати — 2 йил.

Техникумга кирувчилар қуйидаги фанлардан кириш имтиҳонлари топширади: ўрта маълумотлилар — мутахассислик бўйича (кутубхона бўлими ва методист ташкилотчи группасидан ташқари), совет адабиётидан (иншо), СССР тарихидан (оғзаки).

Тўлиқсиз ўрта маълумотлилар — мутахассислик бўйича (хореография-рақс группасига кирувчилар учун), она тилидан (диктант), она тили ва адабиётидан (оғзаки).

Аризалар қатнаб ўқийдиган ўрта маълумотлилар учун 14 августгача ва сиртқи бўлимга 1 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача, ўқувчилар составига қабул қилиш 22 августдан 24 августгача ўтказилади.

Қабул қилинганлар стипендия, ётоқхона ва бошқа маданий-маиший шароитлар билан таъминланади.

Сиртқи бўлимга кирувчилар ётоқхона билан тўла таъминланмайди.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-85. 2-Чимбой кўчаси, 97-уй. Тошкент Маданий-оқартув техникуми. 28, 34, 49-автобусларнинг охирги бекати. 38, 76-автобусларнинг «Техникум» бекати.

5—6 июлда ФАРҒОНА ШАҲРИДА Фарғона политехника институти биносида (Калинин кўчаси, 2-уй)

Ортиқча халқ истеъмоли молларини сотиш бўйича кенгайтирилган республика улгуржи ярмаркаси

ОЧИЛАДИ

Ҳамма системадаги савдо ташкилотларининг вакиллари шунингдек иттифоқдош республикалар саноат корхоналарининг вакиллари

ТАКЛИФ ЭТИЛАДИ

Ўзбекистон ССР Савдо Министрлиги. Ўзторгпосредконтора.

«ГЕОЛОГ» ТУРАР-ЖОЙ ҚУРИЛИШ КООПЕРАТИВИ

Ўзбекистон ССР Геология министрлиги, Главгази ва «Средазуголь» комбинати ташкилотларининг ходимлари учун

ТАШКИЛ ЭТИЛГАН

Барча масалалар бўйича қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳар, ГСП, Тарас Шевченко кўчаси, 11-уй.

Ўзбекистон Кўрлар жамияти Марказий правлениесининг президиуми жамиятнинг Чуст ишлаб чиқариш корхонасининг директори И. Юсубжоновга отаси

Юсубжон ЛАТИПОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ҲАР ТЎҒРИДА

ЕР ОСТИ КАНАЛЛАРИ

Қирғизистондаги 650 та жўшқин дарё ва сойларга яна битта ғалатиси қўшилди. Республика харитасида шу Исфара дарёси йўқ. У Тожикистонда оқади.

Яқинда кишиларнинг иродаси билан Исфара ўзининг ўзанини ўзгартириб, Қирғизистон томонга бурилди. Сув 18 километрли каналдан оқа бошлади. Бир неча километрли туннел қазилди. Эндиликда дарё Помир этакларидаги кўп минг гектар қавжираб ётган ерларга обиҳаёт келтирди.

Янги метроканал Тянь-Шань бағрида қурилаётган кўп шундай каналларнинг биридир. Масалан, Эчили тоғ орқали қазиб ўтилган туннел Талас дарёсининг сувини олишга тайёрланмоқда.

Фрунзедаги «Киргизгипроводхоз» институти бошқа бир қанча ирригация метро каналларининг лойиҳаларини ишлаб чиқди. Сув шу каналлар орқали Тянь-Шань тизмалари орасидан қақроқ водийларга оқади.

ФРУНЗЕ. Ж. КОМАРОВ

ҚАДИМГИ КУРАНТ ВА КИБЕРНЕТИКА

Великий Устюгдаги Успенский собор курантлари қирқ йилдан зиёд унсиз ётгач, яна жаранглай бошлади. Курант овозини инженер К. А. Воробьев чиқарди. У ўтган урушда тўхтаб қолган Ригадаги машҳур Домский собор минорасидаги соатни бундан икки йил аввал юргизиб юборганди.

Маҳаллий кема ремонт заводининг ишчилари Воробьев чизмаларига қараб мингдан ортиқ деталь тайёрлашди. Амалда соат жомининг ҳамма механизми янгитдан ясалди. Ҳар бири уч килограммдан ўттиз килограммгача борадиган саккизта қўнғироғигина эскилигича қолди.

Курант автоматика ёрдами билан юради. Қўнғироқхона тагидан аниқ юрадиган бирламчи соат ўрнатилган. Шу соат юқорига, минорага электр сигналлари бериб туради. Импульс тўплагич механизм соат стрелкаларини тўғри юргизиб туради.

Тикланган соат ҳеч орқада қолмайди. Башарти, электр энергия вақтинча берилмай қўйганида ҳам кибернетика асбоб ўтиб кетган дақиқаларни «эслаб қолади» ва ток келиши билан дарҳол стрелкаларни керакли ҳолатга ўтказади.

Энди Великий Устюг узра ҳар чорак соатда катта қўнғироқнинг жарангдор бонги эшитилиб турибди. Ҳар соатда қўнғироқларнинг ҳаммаси чалиниб «Ватан нимадан бошланади» қўшиғининг оҳанглари янграйди.

Ю. ЛЕДНЕВ

ТЎҚҚИЗ ТАНАЛИ ОЛМА

Олма камида 180 ёшга кирган. Кўкламда бўлса худди ёш олмадек қийғос гуллайверади.

Олма Суми область Андреев районидаги саккиз йиллик мактаб ҳовлисида ўсади. Шохлари ажойиб ўсиб, эгилиб, ерга тегади-да, илдиз отиб янги бир туп пайдо қилади. Олма шу таҳлитда кўпайиб бормоқда.

Ҳозир олманинг 9 та танаси бор, шохлари эса қарийб 0,5 гектарни эгаллайди. Бу дарахт кузда ўзини парваришловчи ўқувчиларга 30-35 центнер ширин олма беради. Бу йил ҳам ҳосил кам бўлмайдиганга ўхшайди.

СУМИ. В. ШЕВЕЛЕВ (ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 : ТЕЛЕФОНЛАР
Эълонлар—338142. коммутатор — 330249 дан 330258 гача.
№ — 144. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 01533.